

562

ŠUMARSKI LIST.

**GLASILO
HRV.-SLAV. ŠUMARSKOG DRUŠTVA
ZAGREB.**

TEČAJ XLIII.

1919.

BROJ 1. i 2.

**UREĐUJE
PROF. DR. ANDRIJA PETRAČIĆ.**

Pretplata za nečlanove K 24. Društveni članovi dobivaju list besplatno. Članarina iznaša za utemeljitelja K 200. Za članove podupirajuće K 20. Za redovite članove I razred K 10 i K 2 pristupnine, za lugarsko osoblje K 2 i K 1 pristupnine i za „šumarski list“ K 4 u ime preplate. „Lugarski vijesnik“ dobivaju članovi lugari badava. Pojedini broj „šum. lista“ K 2. Članarinu i preplatu na list prima blagajnik društva Š. Lajer, šumarski odsjek, a sastavke uredništvo lista, šumarska akademija.

Oglasi se uvršćuju prema pogodbi.

Društvena naklada.

ŠUMARSKI LIST

GLASILO HRVATSKO-SLAVONSKOG ŠUMARSKOG DRUŠTVA.

Izvešće i zapisnik o izvanrednoj glavnoj skupštini hrv. slav. šumarskog društva.

Dne 29. prosinca 1918. održana je u Zagrebu u društvenim prostorijama izvanredna skupština hrv.-slav. šumarskog društva, koja je po društvenom predsjedništvu sazvana na zahtjev zagrebačkih članova društva. U predvečerje skupštine održan je običajni sastanak članova u posebnim prostorijama „Varoške pivnice.“ Sastanak je bio brojno posjećen, jer je na skupštinu došao veći broj članova i iz udaljenijih mjesta, nego se je obzirom na vozne prilike moglo i smjelo očekivati. Sama skupština je bila tako brojno posjećena kao malo koja redovna glavna skupština, za koju mnogi članovi dobivaju putnu potporu od svojih službodavaca. Prisustvovalo joj je 81 član. Iz toga se vidi, da je interes za tu skupštinu bio velik, a to je lijep i dobar znak, da će se naše društvo i u buduće snažno razvijati. Sam tok skupštine predočujemo sa samim zapisnikom skupštine.

Zapisnik

sastavljen dne 29. prosinca 1918. prigodom održavanja izvanredne skupštine hrv. slav. šum. društva, pod predsjedanjem I. društvenog podpredsjednika, odsječnog savjetnika Marina de Bone uz slijedeći

Dnevni red:

1. Zahvala svih članova predsjedništva i odbora te izbor nove društvene uprave.
2. Primanje bivših državnih šumarskih činovnika stranih narodnosti u javnu šumarsku službu u Hrvatskoj, Slavoniji, Dalmaciji, Bosni i Hercegovini.
3. Promjena društvenih pravila.

4. Prijedlozi o promicanju staleških, šumsko organizatornih, šumsko tehničkih, šumsko političkih i t. d. pitanja u novoj državi SHS, u koliko takvi budu u smislu § 21. točka f) društvenih pravila, najkasnije dva dana prije skupštine dostavljeni društvenom predsjedništvu.

Članovi prisutni: Vjekoslav Bauer, Ante Baličević, Bartol Baretić, Hinko Begna, Emil Benić, Viktor Bönell, Dinko Blažić, Marino de Bona, Makso Brausil, Gjuro Cesarić, Ivan Čeović, Gjuro Demetrović, Vilim Dojković, Jure Dražić, Milan Duduković, Adolf Erny, Josip Fey, Vaclav Fuksa, Arnost Gerstmann, Josip Grünwald ml., Dragutin Gürth, Josip Hefner, Josip Heckner, Levin Heisinger, Adolf Helebrant, Dušan Jasić, Ivan Jerbić, Adolf Jošovec, Krešimir Katić, Velimir pl. Köröskényi, Andrija Koprić st., Andrija Koprić ml., Bogoslav Kosović, Ivan Krajnyak, Lambert Krišković, Gustav Lach, Šandor pl. Lajer, Jovan Lazić, Albin Leustek, Mirko Majer, Srećko Majer, Rudolf Maraković, Mihovil Markić, Mirko Medaković, Žarko Miletić, Hinko Nagler, Dr. Gjuro Nenadić, Vilim Perc, Andrija Perušić, Dr. Andrija Petračić, Nikola Pleša, Bartol Pleško, Vilim Piršić, Pajo Popović, Antun Res-Koritić, Albert Rosmanith, August Ružička, Ljudevit Szentgyörgyi, Gjuro Strapajević, Vjekoslav Stublić, Slavko Sutlić, Stjepan Šimić, Vladimir Škorić, Petar Škrlec, Josip Štefović, Nikola Šubert, Rikard Šmidinger, Dragutin Trötzer, Dr. Aleksandar Ugrenović, Josip Uroić, Gašo Vac, Vilko Vidmar, Makso Fischer, Petar Vuković, Milan Weiner, Carmelo pl. Zajc, Slavko Zastavniković, Dušan Zec, Milan Žibrat, Ante Kern, Dragutin Polaček.

Predsjednik otvara skupštinu slijedećim govorom:

Veleštovana gospodo! Otvarajući današnju izvanrednu skupštinu, čast mi je pozdraviti Vas i izraziti moju vruću želju, da bi ova prva skupština našega društva u oslobođenoj i ujedinjenoj državi SHS dala pobude i stvorila temelje za takav rad u šumarskom društvu, koji će preporučiti ne samo to društvo, nego cjelokupno naše šumarstvo uopće. Žalibože nije se ta skupština mogla održati u povoljnim vremenskim i prometnim prilikama — jedne i druge su sada veoma nepovoljne. Stoga je veliki dio članova iz Srijema i Podravine zamolio, da se skupština odgodi do vremena, kada budu sređenije prilike uopće, a naročito u prometnom pogledu.

Društveno predsjedništvo nije tomu moglo udovoljiti s razloga, što kratka odgoda nebi u tom pogledu ništa koristila, a odgoda na dulje vremena nije bila dopustiva.

Međutim se je ipak sastao lijep broj članova, tako, da se ova skupština može održati.

Prije prelaza na dnevni red, čast mi je skupštini izvještiti, da su osim one gospode članova društvenog predsjedništva i odbora, koja su nalazeći se u Zagrebu, mogla ustmeno se dogovoriti, te koja su na temelju toga dogovora položila svoje mandate, međutim i sva ostala gospoda položila svoje mandate, tako da će današnja skupština imati izabrati u cijelosti sasvim novu upravu.

Buduć se nadalje današnjoj skupštini neće podnijeti izvješće tajnika o društvenom radu u kratkom razdoblju od minule skupštine do danas, to je meni dužnost da izvjestim skupštinu, da je povodom historičkog događaja od 29. listopada t. g., kada je hrvatski sabor prekinuo dosadašnje državno-pravne veze sa kraljevinom Ugarskom i vlast prenjeo na Narodno Vijeće SHS — odbor održao izvanrednu svečanu sjednicu na 9. studena t. g., u kojoj je Narodnom Vijeću izrazio svoju neograničenu odanost i povjerenje, te u ime narodnoga poreza votirao iznos od 3000 kruna.

Buduć da za taj izdatak ne ima pokrića u proračunu, molim skupštinu da taj izdatak izvoli naknadno odobriti. — (Skupština odobrava jednoglasno odborov zaključak.)

U razvitku naše države SHS nastupio je među inim i taj radosni i važni događaj, da je u Beogradu proglašena jedinstvena država SHS na čitavom njihovom etnografskom području, te da je kraljem te jedinstvene države proglašen kralj Petar I., a regentom prijestolonasljednik princ Aleksander, to držim, da govorim iz duše sviju prisutnih, ako predložim, da se princ regentu pošalje pozdrav slijedećeg sadržaja:

„Hrvatsko-slavonsko šumarsko društvo u Zagrebu na svojoj izvanrednoj skupštini s iskrenom radošću pridružuje se mnogobrojnim oduševljenim i srdačnim pozdravima, koji bez prekida Vašem Visočanstvu stizavaju iz prostrane mlade države Srba, Hrvata i Slovenaca u živoj nadi, da će šume naše, koje su najljepši ukras naše mile otadžbine, pod mudrom vladom Vašeg Visočanstva procvasti i vječno ostati snažno vrelo, iz kojeg će narod naš crpsti svoju snagu i moć.

Sretni smo, što se ispuniše najljepši ideali ujedinjenja troimenog naroda Slovenaca, Hrvata i Srba u veliku i slobodnu državu, te iz dubine zahvalne duše svoje kliče: „Živjelo Njegovo Veličanstvo uzvišeni kralj Petar i Visočanstvo regent Aleksander.“

Ministrom za šume i rude imenovan je gospodin Dr. Mehmed Spaho. — Time je ispunjeno jedno od najživljih nastojanja, koje smo htjeli u današnjoj našoj izvanrednoj skupštini posebno naglasiti. — Gojimo čvrstu nadu, da će taj naš ministar u našoj novoj velikoj državi obzirnu upravu uvesti, tako te ćemo moći u našoj struci svi s oduševljenjem surađivati, pa će struka naša procvasti — postojeće naše goljeti ozeleniti — nadamo se pouzdano, da će i stališki naši odnošaji biti unapređeni! Predlažem, da u tom smislu pozdravimo gospodina ministra slijedećim brzojavom:

„Hrvatsko-slavonsko šumarsko društvo iz svoje izvanredne skupštine svesrdno pozdravlja Vaše imenovanje ministrom, posebnim za šume i rude, jer u istome vidi ostvarenim jedno od najživljih svojih nastojanja. — Živa nam je želja, da se pod Vašom upravom bude moglo sa našim šumama racionalno gospodariti, da će postojeće goljeti ozeleniti, te da će se šumarski stališki odnošaji unaprijediti. U te svrhe izvolite uvijek raspolagati svim silama ovoga šumarskog društva.“

(Skupština je oba brzojavna pozdrava primila osobitim oduševljenjem.)

Konačno molim g. nadšumara Naglera, da bi izvolio voditi zapisnik o današnjoj skupštini.

Prelazimo sada na:

I. točku dnevnoga reda „Izbor nove društvene uprave.“ U smislu ustanova alineje 2. § 13. pravila ima se ponajprije izabrati predsjedništvo, t. j. predsjednik — I. i II. podpredsjednik, tajnik i blagajnik. Izbor će se po alineji 1. § 13. obaviti pismenim glasovanjem.

Buduć sam uvjeren, da je u interesu društva potrebno, da društveno predsjedništvo bude sasvim neodvisno od ikakvog upliva šumarskog odsjeka, to u ime svoje i g. nadzornika Kerna izjavljujem, da otklanjamo svaki ponovni izbor.

U svrhu dogovora određujem stanku od 10 časaka. Za skrutatore imenujem gg. Rudolfa Erny-a i Antuna Res-Koritića.

Iza stanke od 10 časaka počela je predaja glasovnica, pa da se sama skupština tim glasovanjem a i kasnijim skrutinijem ne odulji, prelazi se na

II. točku dnevnoga reda: „Primanje bivših šumarskih činovnika stranih narodnosti u javnu šumarsku službu u Hrvatskoj, Slavoniji, Dalmaciji, Bosni i Hercegovini.“

Kod ove točke uzimlje riječ član Dr. Andrija Petračić te u poduljem obrazloženju crta nastojanje šum. društva, gotovo od njegovog osnutka pa do danas, da se iz šum. službe u Hrvatskoj odstrane šumari stranih narodnosti, koji domaćim sinovima oduzimlju na taj način svakidani kruh. Borilo se najprije proti njemačkih „Jäger“, tih pseudošumara, koji su nam u velike škodili, jer su gotovo svu našu javnost zaveli na stranputicu i loše mišljenje o šumarskoj struci i službi. Kasnije su nam skoro sva mjesta u državnoj šumarskoj upravi, uslijed bivšeg našeg političkog položaja, okupirali Mađari, koji su amo došli ne samo kao strukovni radnici, nego i kao politički propagatori. U novoj našoj državi SHS treba se što prije riješiti tuđinskih, nepoćudnih nam šumarskih činovnika i službenika, jer to zahtjeva pravedni i nužni obzir spram djece vlastitog naroda, a zahtjeva i interes naše mlade države, koja nesmije imati povjerenja u tuđince. Poradi toga, što se izvanredna šumarska skupština nije mogla do danas sastati, a bilo je nužno da se što prije upozori na gornje činjenice gosp. povjerenika za narodno gospodarstvo, odaslano je k njemu iz sastanka šumara iz Zagreba i okolice posebno izaslanstvo, koje mu je saopćilo želju svih šumara Hrvata i Srba, da se strani šumari dignu iz službe i upute na službovanje u njihovu domovinu. — Gospodin povjerenik odriješio je do sada 33 državna šumara od službe, što sa zahvalom ističem, no još je ostalo iz nepoznatih nam razloga u službi dosta takovih, koji su nam kod svake zgrade dali oćutiti, da su oni mađari, naši gospodari, koji su kao odabranici mađarske vlade velikim marom širili mađarštinu, pomadžarivali propisano hrvatsko uredovanje u državnim šumskim uredima, paće imade među zaostalima i takovih, koji su u političke i sebične svrhe dali svoja prezimena pomadžarizirati. — Zahtjevajmo danas, da se svi ovakovi strani šumari u našoj novoj državi maknu iz službe, jer mi s njima ne ćemo i nemožemo služiti i zajedno raditi.

Zato stavljam skupštini na prihvati slijedeće predloge:

1. Skupština odobrava postupak šumara iz Zagreba i okolice, koji su u ime svih hrvatskih šumara po posebnom izaslanstvu umolili gosp. povjerenika za narodno gospodarstvo, da digne iz državne službe šumare mađarske narodnosti.

2. Skupština zaključuje, da se šumarsko društvo posebnom obrazloženom predstavkom obrati na nadležne faktore s molbom i zahtjevom, da se strani šumari, naročito oni, koji su nam zbog širenja mađarštine u službi poznati, a još su u službi, dignu iz službe. U koliko bi koji šumar stranac, koji nije kompromitovan, ostao u službi, neka mu se promjeni i dade rang iza onih domaćih šumara, koji su po vremenu službovanja stariji, a bezrazložno su u unapređenju zaostali.

Član Gašo Vac spominje, da kod državne šumske uprave imade još 23 Mađara a samo 14 Hrvata, a od Mađara baš onih u višem činovnom razredu, pa kad su niži otišli, neka se i viši maknu.

Kod glasovanja primljeni su predlozi člana Dra Petračića jednoglasno.

Točka III. „Promjena društvenih pravila.“

Kod ove točke dnevnog reda uzimlje riječ član Dr. Gjuro Nenadić, te ističe, da su sadanja društvena pravila malo ne 20 godina stara. Od god. 1900. kada su društvena pravila odobrena i na snagu stupila, mnogo se u našem životu promijenilo. Prilike, pod kojima su postojeća društvena pravila stvorena, danas su se iz temelja pomjenile. Nestalo je za uvijek onog ropskog doba i duha, pod kojim je naša staleška svijest tlačena i ugnjetana bila, a mi šumari na žalost više silom, nego li milom, upisivali smo se u naše društvo, da jednoglasno svojim društvenim pokroviteljem biramo bivšeg bana Kuhen-Hederwáry-a, čija će sramotna dvadeset-godišnja tiranska vlada nad našim narodom ostati upisana crnim slovima u povjesti našeg političkog života zadnjih decenija.

Ne samo, da se točka 1. društvenih pravila „da se društvo stavlja pod zaštitu doživotno izabranog pokrovitelja,“ nego i mnoge druge nesavremene ustanove iz društvenih pravila imaju brisati i zamjeniti drugima, koje će sadanjim prilikama i novom duhu vremena više odgovarati. Tako se ima promijeniti i sadanje ime društva, stupivši pri tom u bliži

dodir s bratskim društvima „Slovenskim šumarskim društvom“ i „Udruženjem srpskih šumara u Srbiji.“

Nadalje se imaju promijeniti i mnoge druge ustanove društvenih pravila, među kojima spominjem onu sadržanu u § 4., da se članovi dijele u redovite I. i II. razreda, koju ustanovu ne poznaje danas nijedno društvo, po kojoj se članovi dijele u razrede. Nije savremeno i demokratski, da se članovi društva dijele u razrede, u kojima nemaju jednaka prava i dužnosti. Po postojećim društvenim pravilima članovi II. razreda, a to su lugari, imaju pravo na skupštinu doći i predloge stavljati, no nemaju prava glasa. Za članarinu od 2 K godišnjih, dobivaju „Lugarski vijesnik“ badava. Po novim društvenim pravilima, imao bi se ovaj nesavremeni odnos članova II. razr. prema društvu, drugačije udesiti i na druge temelje staviti. Ja držim, da naše lugarsko osoblje ne može za sebe stvoriti svoje posebno društvo, jer mu zato manjka mnogo preduvjeta, ne samo materijalne, nego i intelektualne naravi. U buduće lugari ostali bi pretplatnici „Lugarskog vijesnika“, koji bi se imao u posve drugom pravcu uređivati, nego dosada. Tako bi se u „Lugar. vijesniku“ morali donášati lahko pisani članci iz drugih područja javnog života, kao n. pr. o državi, njenom ustrojstvu, o općinskoj samoupravi, o zdravstvu, o trgovini, o pojedinim poglavljima nacionalne ekonomije i t. d. a ne uvijek o hrastu, bukvi, smreki i jeli.

Lugari, kao pretplatnici „Lug. vijesnika“ i njihove udove imaju prava i u buduće dobivati potporu iz društvene imovine, a osim toga imala bi se promijeniti i pravila „Zaklade za uzgoj djece šumarskih činovnika“, iz koje bi u buduće imala pravo dobiti potporu i djeca lugara, koja polaze srednje i visoke škole i u naucima pokazuju odličan uspjeh.

Osim navedenih manjkavosti društvenih pravila, ima ih još mnogo drugih, koje obzirom na vrijeme ne ću ovdje sve isticati, nego mi je čast slavnoj skupštini staviti predlog, da zaključí, neka novi upravni odbor izradi nacrt novih društvenih pravila i predloži ga slijedećoj glavnoj skupštini na prihvát.

Ovaj je predlog skupština jednoglasno prihvatila.

Član Gašo Vac predlaže, neka se obzirom na nove prilike, koje su nastale sjedinjenjem Jugoslavena u slobodnoj

državi, društvo samo u buduće nazove „Šumarsko društvo u kraljevstvu SHS.“ Član Dr. Andrija Petračić drži, da je još preuranjeno raspravljati o novom nazivu društva, dok se ne znade za mnijenje i drugih bratskih društava u tom predmetu, pa da je najpodesnije, da se novi odbor stavi u doticaj sa slovenskim i srpskim šumar. društvom, a da dođe do saveza svih triju društava, te neka se tek onda o nazivu raspravlja.

Član Ante Kern usvaja također mnijenje Dra Petračića, pa je predlog potonjega i primljen. Član Gašo Vac na to predlaže da se od naziva društvenog odbaci riječ „slavonsko,“ te da se društvo nazove „Hrvatsko šumar. društvo.“

Predlog je po skupštini prihvaćen.

Točka IV. „Prijedlozi o promicanju staleških, šumsko organizatornih, šumsko tehničkih, šumsko političkih i t. d. pitanja.“

1. Društveni odbor po članu Anti Kernu stavlja pitanje, da li se imadu društvene obveznice (5100 K ratnog zajma) unovčiti ili pridržati? Član Josip Grünwald ml. izjavljuje, da je odbor svojedobno sam obveznice nabavio, pa neka i sam to pitanje riješi.

Član Dr. Andrija Petračić primjećuje na to, da je ovo pitanje već na zadnjoj skupštini bilo pertraktirano i da je odbor dobio absoltorij, pa prigovor člana Grünwalda nije na mjestu. Član Dr. Gjuro Nenadić predlaže, da se obveznice zadrže, što skupština i prihvaća.

2. „Hrvatska mensa academica“ moli podporu. Tajnik Ante Kern izjavljuje, da odbor nije bio ovlašten, da u predmetu išta zaključi, pa je odlučio, da se pitanje podnese današnjoj skupštini.

U raspravu utječu članovi Dr. Nenadić, Srećko Mayer, Dr. Petračić, Szentgyörgyi koji kao društveni blagajnik opominje, da bi blagajna mogla još podnijeti skrajni teret od 1000 K, na što skupština odlučuje, da se ta svota odredi kao pripomoć Mensi. Na predlog pako člana Srećka Mayera sakupljena je odmah među članovima na skupštini prisutnima u istu svrhu jošte svota od 1225 K.*

3. Član Josip Grünwald stavlja predlog osnivanja lugaarske škole i obrazlaže kako slijedi:

* Naknadno priposlao član Stjepan Prpić nadšumar I, b i. o. u istu svrhu 10 K.

Svima je nama šumarima, koji smo prije ili koji i sada upravljamo neposredno šumama, te kojima je kao pripomoć za upravu i čuvanje tih šuma dodijeljen stalan broj lugarskog osoblja, vrlo dobro poznato veliko pomanjkanje stručno izobraženog osoblja, izuzev rijetkih iznimaka.

Pomanjkanje takovog osoblja glavna je zapreka, što šumar upravitelj nije mogao i nemože, da uz ogromne uredske poslove izvršuje svoju zadaću onako, kako bi to po svojim službenim dužnostima i šumarskoj znanosti morao, a po svojoj savjesti i želio. U šumsko upravni kotar ili šumariju, a naročito kod političke šumske uprave, uvučeno je do desetak tisuća a i više jutara šuma, koje su često razbacane po jednome velikom području. Uslijed toga nije šumar upravitelj u stanju, da u jednoj godini pregleda barem jedanputa sve šume svojeg kotara, pak je primoran prepustiti, da sve šumsko kulturne radnje, sječe i t. d. provada dodijeljeno mu lugarsko osoblje, koje je uz male iznimke neosposobljeno, a često i nepismeno. Naglasi li se, da se bilo jesenska, bilo proljetna sjetva sjemenja ili sadnja biljaka imade provesti u razmjerno kratkom razdoblju, želimo li polučiti uspjeh. Više puta sjeme i radnici stoje na tisuće kruna, a šumar upravitelj radi preogromnosti šumarije nemože niti dospjeti nadzirati, a kamo li rukovoditi te radnje, već to sve mora prepustiti nesposobnom lugarskom osoblju. Jasno je onda, da šumoposjednik trpi često ogromnu štetu, a šumar upravitelj sto jada. Kolike tek ogromne štete pretrpe šumoposjednici, ako se zlo provede proreda ili čišćenje mladih šuma. Pošto ne imade izgleda, da bi se u dogledno vrijeme broj šumara povećao tako, da bi se mogle velike šumarije razdijeliti na više šumarija, to je neophodno potrebno, da se osnuje čim prije lugarska škola, iz koje ćemo dobiti u toliko stručno spremno lugar. osoblje, koje će moći odredbe svojih predpostavljenih šumara ispravno shvatiti i valjano provesti. Time bi se šumoposjednicima prištedile više puta ogromne svote, koje su do sada beskorisno u šumsko gospodarstvo, a naročito za šumske kulturne radnje bile uložene, jer radnje nisu bez dobrog rukovodstva valjano izvedene. Šumari moći će se tada više posvetiti onima radnjama u šumskom gospodarstvu, za koje je uz veliku muku stekao svoje zvanje i za koje se iziskuje poznavanje šumarske znanosti, jer će ruko-

vodenje mnogih radnja u šumi moći mirne duše prepustiti lugarskom osoblju, koje stručno u tu svrhu izobraženo, bit će i pouzdano. Predlažem stoga slavnj skupštini, da izvoli zaključiti, neka šumar. društvo stavi temeljem § 3. točke h) društvenih pravila zemaljskoj vladi u Zagrebu predlog, da se najvećim pospješanjem osnuje našim šumsko-upravnim prilikama toli potrebna lugarska škola.

Član Bogoslav Kosović misli, da bi se takav tečaj imao osnovati na jednoj ili na svim ratarnicama i da bi to bio najjednostavniji i najjeftiniji način, da se dođe do stručno izobraženih lugara, pa makar se ratarnica zvala „ratarsko lugarska škola.“

Član Dr. Gjuro Nenadić protivi se predlogu člana B. Kosovića, da se lugarnice spoje sa postojećim ratarnicama. U svojem obrazloženju izvodi dosadanje iskustvo, a statistika to potvrđuje, da postojeće ratarnice u zemlji na žalost nijesu udovoljile svojoj svrsi, za koju su bile ustrojene, naime, da teoretski i praktički izobrazе ratare, koji će kasnije kod svojih kuća napredno gospodareći, biti uzorom drugim seljanima. Veliki dio polaznika ratarnica posvetio se pisarskoj, lugarskoj, financijalnoj i oružničkoj službi, pa je za to opravdana bojazan, da to spajanje neće odobriti više oblasti.

Između lugara i ratara, o im ponavljanja znanja iz osnovne škole, nema u toj školi ni jednoga predmeta za zajedničku obuku. Kako ratari, tako i lugari imaju se u prvom redu izobraziti svaki za svoj budući poziv.

Osim toga je iskustvo kod drugih naprednih naroda pokazalo, da trajanje obuke u lugarnicama više od jedne godine dana, jest manje korisno, nego li štetno. Iz ovih kao i financijskih razloga, bolje je u početku najprije početi sa tečajevima, a kasnije prema potrebi iste proširiti na stalne lugarnice u trajanju od godine dana. Tečajevi od 6 mjeseci trajanja obuke bili bi podesniji od zajedničke obuke na ratarnicama. U privremenim invalidskim lugarskim tečajevima, koji su trajali samo 3 mjeseca i gdje je bilo analfabeta, polučio je šumarnik brodske imovne općine g. O. pl. Agić kao učitelj, svak puta vrlo dobre uspjehe.

Za specifički naše prilike i potrebe imala bi se uporedo otvoriti dva tečaja od 6 mjeseci trajanja obuke, i to jedan u području lisnatog drveća (u Novoj Gradiški ili Požegi), a

drugi u području četinjavog drveća i za pošumljenje Krasa u Ogulinu ili Gospiću.

Član Albin Leušteć zagovara predlog člana B. Kosovića.

Član Marino de Bona preporuča predlog člana Dra Nenadića.

Član Viktor Bönnl spominje, da unapred ne možemo znati i odrediti broj lugarskih škola obzirom na novo proširenje države.

Član Carmelo pl. Zajc drži da se pitanje prepusti odboru.

Član se Dr. Nenadić tomu protivi.

Napokon na upit predsjednika, koji se od gornjih dvaju predloga prima, izjavljuje se skupština za predlog člana Dra Nenadića za ustrojenje samostalnih lugarskih tečajeva.

4. Član Vilim Dojković* razlaže stručno i temeljito postupak pri izradbi novog šumskog zakona i predlaže na prihvrat slijedeće rezolucije: šumarsko društvo umoljava vladu:

a) da izvoli pozvati zem. gospodarska društva neka nečaseći uzmu u pretres pitanje o uređenju i ameliorizanju seoskih pašnjaka, ne samo za to, što je riješenje tog pitanja sa stajališta gospodarstven g razvitka našeg seljaka potrebno, nego i za to, što od valjanog riješenja tog pitanja ovisi i uređenje pitanja o šum. paši, pošumljenju krasa i t. d. Svoje predloge neka označena društva u tom predmetu u svrhu zakonskog uređenja podnesu zem. vladi u neprekoračenom roku od 6 mjeseci;

b) da izvoli pozvati šumarski odsjek, neka nečaseći pristupi ustanovljenju oficijelnih novčanih prihodnih skrižaljka, da se na taj način priberu podaci nužni za riješavanje važnih računskih operacija, a naročito za brzo i pravedno ustanovljenje šumsko-odštetnih iznosa, prouzročenih oštećenjem branjevina, i

c) da u povjerenstvo za ag. arnu reformu pozove po jednog šumara iz privatne, državne, imovno-općinske i zemaljske šumarske službe, u svrhu da ondje svojim znanjem i iskustvom doprinesu sretnom riješenju pitanja označene naravi.

Sve tri rezolucije skupština jednoglasno prihvata.

5. Član Srećko Mayer** vrlo zanimivo raspravlja o budućoj organizaciji šumske uprave u državi SHS, te predlaže: a) Sve šume bez razlike vlasništva prelaze u stru-

* Vidi cijelo razlaganje otraga.

** Vidi cijelu raspravu otraga.

kovnu upravu države, koja se uprava imade tako organizovati, da se na svakih 10.000 ha osnuje po jedan državni šum. kotar, na 8—10 kotara po jedno nadzorništvo, a na 5 nadzorništva po jedno šum. ravnateljstvo. Svi ovi uredi imadu biti samostalni, od političke uprave neovisni, a moraju položaj upravitelja u materijalnom pogledu tako osjegurati, da može sve svoje fizične i duševne sile posvetiti isključivo šum. poslovima. — b) Ustraja se visoka škola za gospodarstvo sa karakterom sveučilišta sa 4 fakulteta, i to za šumarstvo, gospodarstvo, rudarstvo i veterinu. Uz šumarski fakultet ustraja se 15—20 pokušališta sa svrhom, da unapređuju šumarsku znanost. — c) Šumarsko se društvo imade reorganizovati u smjeru, da svojim članovima, kao i njihovim obiteljima bude korisno na taj način da se α) ustroji jedna čitaonica, koja će u određeno vrijeme otvorena biti, te stajati članovima na raspolaganje. Ovu čitaonicu mogu rabiti bez ograničenja i slušatelji šumarstva. Uopće bi društvo moralo stupiti u užu doticaj sa slušateljima šumarstva; β) ustroje prolazni stanovi za članove društva, koje će ovi moći rabiti u stanovitim prilikama; γ) ustroji konvikt za djecu članova, koja djeca polaze srednja ili slična učilišta.

Tajnik Antun Kern javlja rezultat izbora.

Izabrani su za

predsjednika	Bogoslav Kosović	sa 77 glasova
I. potpredsjednika	Dragutin Trötzer	" 71 glasom
II. "	Andrija Koprić st.	" 77 glasova
tajnika	Srećko Mayer	" 75 "
blagajnika	Ljudevit Szentgyörgyi	" 43 glasa.

U odbor:

1. Dr. Andrija Petračić	sa 77 glasova
2. Dr. Gjuro Nenadić	" 77 "
3. Dr. Andro Levaković	" 77 "
4. Dr. Aleksander Ugrenović	" 76 "
5. Jovo Metlaš	" 75 "
6. Josip Heckner	" 74 glasa
7. Mihovil Markić	" 74 "
8. Andrija Perušić	" 72 "
9. Rudolf Maraković	" 70 glasova
10. Rudolf Erny	" 66 "
11. Hinko Bregna	" 64 glasa

12. Stjepan Šimić	sa 60 glasova
13. Svetozar Solc	„ 56 „
14. Stjepan Ferenčić	„ 43 glasa
15. Vladimir Ciganović	„ 38 glasova.

Blagajnik Ljudevit Szentgyörgyi zahvaljuje na izboru, pa je blagajnikom izabran član Šandor pl. Lajer, koji je iza Szentgyörgyi-a dobio najviše glasova i to 32 glasa.

Novo se predsjedništvo zahvaljuje na povjerenju, obećaje sve sile uložiti za napredak društva, te predsjednik Bogoslav Kosović zauzima uz sveopće odobravanje svoje mjesto, da vodi dalje tok skupštine.

Član Dr. Andrija Petračić predlaže da se poradi na tom, da vlada stavi na dopust tajnika, dok obavlja tajnički posao, tako da bude isti sasvim neovisan i lih za šumarsko društvo određen.

Predlog jednoglasno primljen.

Član Albin Leušteć predlaže da društvo samo preuzme izdavanje „Šumar. koledara“, a ne privatnik da ga, kao do sada izdaje.

Zaključak nije nikakav stvoren.

Prelazi se na prekinutu raspravu triju predloga člana Srećka Mayera, pa član Antun Kern izjavlja, da je predlog preuranjen, jer neznamo kakova će biti država, federativna ili ujedinjena. Do sada su bile tri inšancije, a po predlogu se traže četiri, što bi otežavavala u velike i onako već sada spori posao. Prije moramo znati kakav će biti ustav. Već tim diramo u privatno vlasništvo, kad se priv. posjedniku izdaje drvo u drugoj šumi. Treba tome temeljito i svestrano proučavanje i s toga predlaže, da se izabere odbor lih za to, koji će proučiti pitanje, ako je ono već sada zrelo. Predlagač bi mogao povući predlog i smatrati ga predavanjem ili protivno neka se odbor za to izabere.

Član Viktor Bônell predlaže, da se čitavo Mayerovo razglabanje, kao i sam predlog dade tiskati u prvom „Šumarskom listu“ i da se sve skupa podnese ministru na eventualnu uporabu.

Član Srećko Mayer odgovara članu Antunu Kernu, da je pitanje zrelo, pa ne smijemo čekati dok nas agrarci preteknu i diktiraju svoje ciljeve. Društvo samo u ovo doba neka odlučno pokroči, a ne da nas drugi preteku. Privatnik

će šumu uništiti. ako se to odmah ne riješi. Mi smo pozvani da se za buduća pokoljenja pobrinemo. Glavno je da imamo drva, a kako ćemo drvo privatnom vlasniku prevesti, sporedno je pitanje. Prigovara se, da ustav nije još riješen, nu težnja je nas sviју da budemo ujedinjeni, pa ako su financije, željeznice zajedničke, biti će i šume takove. Tražimo, da uprava bude zajednička, jer u tom će biti naša snaga i naša korist. Kao stručnjaci moramo učiniti našu dužnost, a političari neka onda rade kako hoće. Ovi će već i stručnjake za savjet tražiti.

Član Ante Kern replicira, da šumar. društvo mora svaku stvar dobro promisliti, a da mu se ne prigovori neznanje. Danas govoriti o starim sistemima nije doba. Modificirajmo predlog, da šumar. društvo traži podržavljanje šuma, a potankosti neka se kasnije obave.

Član Dr. Andrija Petračić istog je mnijenja i neka se pitanje još jednom na odborskoj sjednici raspravi, redigira i onda iznese.

Član Viktor Bönnel spominje, da je mislio sa svojim predlogom, da se ministra upozori na mnijenje šumarskog društva i da bi mu Mayerovo predavanje bilo direktivom.

Član Dr. Gjuro Nenadić pridružuje se predlogu Dra. Petračića.

Predlagač Srećko Mayer primjećuje, da je sam u predavanju već istaknuo, da će drugovi stvar urediti i odrediti, pa je i on za predlog Dr. Petračića, koji predlog skupština jednoglasno prima. te ovime odpada predlog člana Bönela.

6. Član Gašo Vac govori o uređenju lugara zem. zajednica i šumarijama, te stavlja slijedeće predloge: a) Imade se odmah urediti zakonitim ili naredbenim putem lugar. pitanje naših zemlj. zajednica; b) staviti predlog vladi, da donese kratku zakonsku osnovu u smislu, da se još god. 1919. uvedu šumski uredi ili šumarije, kao što su one imovnih općina i drž. šum. uprave. Do zakonitog uređenja može se to naredbenim putem učiniti.

Predlozi su po skupštini primljeni sa ispravkom člana Ante Kerna, da se to protegne ne samo na šume bivšeg provincijala, već i na sve šume zemlj. zajednica.

7. Član Gašo Vac pritužuje se, što su njegovi predlozi o preteriranju, proganjanju šumara i segregaciji šuma po

odboru odbijeni, pa se pozivlje na skupštinu da dozvoli raspravu o njima.

Bivši tajnik Antun Kern izjavlja, da odbor nije mogao znati o čemu se radi po Vacovoj brzojavci, koja i onako nije na vrijeme stigla. Predlaže, da se prije raspravi dnevni red, a kasnije neka skupština odluči o pitanju.

Skupština dozvoljava članu Vacu, da predloge obrazloži, pa isti predlaže:

a) Najviša vlast imade odrediti, da se u Hrvatskoj i Slavoniji obnove u bivšem provincijalu sve urbarske parnice, pak gdje se ustanovi, da je narod t. j. selo i urbar. općina prikraćena na šumskoj kompetenciji, to neka se od postojeće vlastel. šume odcijepi toliki dio, u koliko je dotična zem. zajednica prikraćena. Koje selo ili stara urb. općina nije ništa dobila, imade joj se sada ponovnom segregacijom dopitati potrebiti dio od vlastelinske šume. Isto tako neka se novo nastalim selima (naseljenicima) od vlastel. šume dade potrebiti dio šume.

b) U bivšoj krajini imade se istražiti, kako su razdijeljene bivše carske šume, a tada kako su nastale pojedine imovne općine i državne šume. Koje su imovne općine tom segregacijom prikraćene, imade im se iz sadanjih naših državnih šuma dopitati manjkajući dio ponovnom segregacijom i priklopiti sadanjem posjedu.

Lička imovna općina imade se osnovati. Prema povećanom posjedu, ima se onda preurediti i stari kataster pravoužitnika, te urediti prema novo nastalim odnošajima. Šumarsko društvo neka po svojem odboru izradi predstavku u tom smislu na držav. sabor kraljevstva SHS.

Član Dr. Andrija Petračić predlaže, da se oba predloga prepuste odboru, koji će ih izraditi sa Mayerovim predlogom. Primljeno.

8. Član Gašo Vac o preterivanju šumar. činovnika predlaže, da se po godinama službe rangiraju svi u X. IX. i VIII. razredu, t. j. oni, koji služe kod kotara i županija, jer su ovi bili i preterirani. Ovaj predlog neka se uputi odboru. Prima se.

9. Član Gašo Vac čita dekret kot. oblasti Ivanec od 3. 11. pr. g. br. 9011, velikog župana u Varaždinu od 3. 11. pr. g. br. 86 res., odredbu bana br. 5194 pr. od 30. 10.

pr. g. kojom se on Vac imade uputiti šumar. odsjeku u Zagreb, gdje u opće nisu o tome ništa znali. Zaista je na taj način bio nekoliko dana interniran u Zagrebu.

Predlaže, da se svi slični slučajevi proti šumarima istraže, da se tada predsjedništvo i odbor zauzmu za svoje članove na najvišem mjestu, a da se u buduće takova šta ne dogodi; da se uvrijeđenim šumarima za sve nepravde dade zadovoljština, a krivci kazne. Prouzročene troškove neka dotični tužitelj i denuncijant naknadi.

Predlog je po skupštini upućen odboru.

10. Član Nikola Pleša povlači sve svoje predloge obzirom na poodmaklo doba i što je mnogo već toga sličnoga kod drugih predloga razpravljeno. Jedino predlaže, da se članu Dr. Andriji Petračiću izrazi zapisnička hvala, što je uveo česte sastanke šumara i što se zauzeo za njihov kolegijalni saobraćaj. Prima se.

Pošto je dnevni red iscrpljen, predsjednik zaključuje skupštinu, zahvaljujuć se velikom odzivu, ozbiljnosti i ljubavi, kojom su rasprave tekle. Hvali starom odboru za rad, kojeg je uložio za dobrobit društva. Ističe živu želju, da bi se na slijedećoj skupštini sastali sa braćom Srbima i Slovencima iz države SHS. i proveli ujedinjenje, za koje smo se danas izjavili.

Predlaže, da se za ovjerovljenje ovog zapisnika izaberu g. g. Carmelo pl. Zajc i Dragutin Polaček, što skupština jednoglasno prima uz topli poklik „Živio predsjednik“.

Zaključeno i podpisano.

B. Kosović,
predsjednik.

Hinko Nagler,
perovoda.

Dragutin Polaček.

Carmelo pl. Zajc.

Njegovo Visočanstvo nasljednik prijestolja regent Aleksandar odaslao je na predsjednika društva Bogoslava Kosovića ovaj odgovor na pozdravni brzojav šumarskog društva:

Blгодарим na vašem pozdravu. Sve sile moramo ujediniti, da izgradimo sretnu i jaku našu jugoslavensku državu. Uvjeravam vas, da će moja vlada osobitu pažnju prikloniti uređenju naših šuma, iz kojih mora narod i država crpsti snagu.

Primate izraz moje kraljevske naklonosti.

Aleksandar.

Gospodin ministar za šume i rude dr. Mehmed Spaho odgovorio je na brzojavnu čestitku i pozdrav izvanredne skupštine ovim brzojavom:

Predsjedništvu Hrv. slav. šumarskog društva
u Zagrebu.

Primate moju najsrdačniju zahvalu na pozdravu, poslanom mi povodom mog imenovanja ministrom za šume i rude sa izvanredne skupštine, vašeg društva. Smatram svojom glavnom zadaćom, do gospodarenje našim šumama, ovim vrlo važnim dijelom našeg nacionalnog imetka, što više podignem, a poboljšanje staleških odnošaja šumarskog osoblja, na čiju djelotvornu pomoć u veliko računam, bit će mi uvijek osobitom brigom.

Ministar za šumarstvo i rudarstvo:
dr. Spaho.

O postupku pri izradbi novog šumskog zakona.

Predavanje i predlog **Vilima Dojkovića** kr. zem. šumarskog nadzornika u. m.

Veleštovana gospodo!

Preko noći nađosmo se u novim državopravnim prilikama, socijalno političkim pogledima i gospodarstvenim smjerovima.

Dok se još uvijek kuje na glavnim oblicima potonjih, od prvoga nam dana mora biti jedno jasno: bit državljana seljaka u novoj našoj državi, te zadaci i dužnosti, koje će prema njemu imati da u buduće s jedne strane ovršuje šumar, a s druge strane seljak-gospodar prema šumi.

Bili smo do sada, a i od sada ćemo ostati u glavnome agrarnom državom, koja će se postepeno i prema razmjeru raspoloživih elemenata preobražavati i u industrijsku. Neima dvojbe, da će naše šumarsko društvo zapasti znatan zadatak, da u novim prilikama odlučno i zamašno sudjeluje kod pripravnog zakonotvornog rada, kojim će se imati da udare jednako zdravi temelji za snažni gospodarstveni razvitak i našeg seljaka gospodara, kao i stalni osnovi za uzdržanje i što racionalniji uzgoj naših šuma, jer će jedno imati da promiče probitke drugoga.

Dok smo prije u šumsko-zakonodavnom pogledu ili potpunoma stagnirali ili stvarali takove zakone lih prema tuđim uzorima i prilikama, te tako prelomima i rek bi nasilno djelovali na stanje našeg narodnog gospodarstva, mjesto da smo postupali sustavom evolucije, to držim, da ćemo u buduće pri stvaranju šumskih i šumarskih zakonskih propisa imati polaziti s temeljnog načela, da se takovi imaju izgraditi u prvom redu za našeg poljoprivrednika, u skladu sa njegovim intelektualnim razvojem i gospodarstvenim ojačanjem i drugo, da će se ti zakonski propisi imati izraditi u sporazumku s njime, odnosno sa onim institucijama, koje postoje za zaštitu i razvoj njegovih agrarnih interesa. A to su gospodarska društva i razna slična udruženja. Samo na taj način izgrađene zakonske ustanove moći će valjano i trajno djelovati, te će se i u praktičnom životu pokazati uspješnima, jer će već same po sebi isljeđivati namjeravane efekte. One će na našeg seljaka i uzgojno djelovati, pošto takav zadatak

može ispuniti samo onaj zakonski propis, koji je izgrađen na temelju međusobnih koncesija dotičnih interesenata, te ravno i jasno i bez ikojih primisaja.

Prije nego li će se moći u opće pristupiti k redakciji novog šumskog zakona, morati će se — po mom držanju — riješiti niz pretpitanja, kao što su n. pr. ono o šumskom prekršaju (politički delikt) i šumskoj krađi (sudbeni progon) i o načelima glede ustanovljenja šumsko kvarnih odšteta, o šumskoj paši, o pošumljenju kraša itd. itd.

Za danas želim, da pozornost vašu vrlo štovana gospodo svratim na pitanje o šumskoj paši i njezinom uređenju, jer ju ovakovu, kako se danas nesređeno ovršuje u našim šumama, naročito u onima zem. zajednica, držim s jedne strane za jednu vrlo lošu gospodarstvenu pojavu našeg seljaka, a s druge strane rak ranom u čuvanju naših šuma. Dok se po jednoj te istoj površini dnevice vrzu i selski krmci i rogato blago, dotlem biva jasno, da od takove paše nikakova blagoslova ne ima, jer to nije paša, već je dangubno plandovanje. A kome od nas nije pitanje paše u našim šumama već zadalo stotinu jada? Moraš li osnovati predzabranu ili branjevinu, eto svijuh kuka i motika na te, što ih u selu samo ima. A ako je ta branjevina već i osnovana te znatnim šumarevim trudom i seljakovim troškom uzdržana i popunjivana, pa je već i više godina opstojala, to nisi sjeguran, da ćeš je i odgojiti, jer su najraznoličniji utjecaji prijetili, da će se branjevina davno prije reda za pašu otvoriti i tako sve dosadanje valjano nastojanje i sav trošak uništiti. Tako je bivalo u ovdašnjim bližim krajevima. Spomeneš li Ličaninu kozu, a šumaru kraš, kao da si barutanu vrgo u lagum. Ima i gorih stvari. Jedan šumar rodomi Ličanin, trpjeti će uvjetno ondje i kozu, drugi utamario bi je tamo sasvim, dok o njezinoj sudbini ponajčešće odlučuju mimo obojicu sasma drugi obziri.

Ili: u bivšem vojno krajiškom području samo zagrebačke županije imade i danas oko 68 hiljada jutara zemlje, koja se niti ore, niti šumom uzgaja, već je pusta šikara s bujadi obrasla, akoprem bi za svaku bolju, unosniju kulturu prikladna bila.

Evo vam jošte jedne druge slike. Ili ste branjevinu grabom opkopali, plotom opleli, bodljikavom žicom omotali

— sve jedno jest. Prva bude zatrpana, drugi sasječen i popaljen, treća ispresjecana, stupovi povaljani. Pokraj svega toga branjevina je ogrižena, popašena, trud i trošak bud uništen, bud znatno reduciran. A to je trošak, koji sa svojim kamatima na kamate raste do konca ophodnje u znatnu visinu, koj znatno obaljuje čisti prihod sječivosti, te nas narodno gospodarstveno znatno oštećuje. Sve to je najgore onda, kad je sam seljak sve to sagraditi morao, a on to sam i opeta razgrađuje. Svejedno je, dali on to čini s objesa ili od neupućenosti. Efekat je uvijek isti — njegov materijalni nazadak. Dok su s druge strane uzalud utrošene šumareve energije, koj će se na ponovni slični rad dati samo s puno skepse, a manje žara i zauzeća.

Tolikih i takovih protivština i nesređenostih naše narodno gospodarstvo ni trpjeti niti podnositi ne može, a da pod tim bitno ne trpi ili seljak ili šuma. Najčešće puta — obojica. A smijemo li mi šumari, mi rođeni i pozvani njihovi najbolji prijatelji i najbliži tetošnici pri svem tomu stajati prekrštenih ruku, ili zahtijevati drakonske odredbe, koje same po sebi i onako ni koristi niti blagoslova ne donose?

Ne smijemo niti jedno, niti drugo, već moramo uprijeti sav naš intelekt, da te protivštine razčvorimo, te da ih dovedemo u takav sklad, e će od toga u prvom redu biti i po našeg seljaka i po našu šumu neposredne, a po našu državu posredne koristi.

Salus rei publicae suprema lex esto! Probitak i dobrobit našeg seljaka neka nam je od sada najpreći cilj. Budemo li tom stazom ustrajno kročili, to ćemo u najkraće vrijeme postati i valjani demokrati. Šuma ne može biti sama sebi svrhom, jer bi onaj koj mora da pokraj nje živi propao, kad se nebi s njome razborito okorišćivao, kao što propadne i onda, ako tu šumu nerazložnom uporabom uništi. Neumoljiva i neotkloniva je tragika u propasti šume ta, da ona poput ljute osvetnice uništi svog zatirača, jer mu oduzme sve uvjete za daljnji njegov opstanak. Najzad i vodu! Po svemu što sam napomenuo dade se razabrati, da ne stojim na stajalištu, da se šumska paša posvema zabrani, već tražim, da se u prvom redu pitanje paše u opće u zemlji uredi i to onako, kako to iziskuju u prvom redu gospodarstvena potreba našeg seljaka, a u drugom redu racionalni uzgoj

naših šuma. Kad znademo, da se samim i isključivim stajskim timarenjem ne daje marvogojstvo radi tuberkuloze, valjane selekcije itd. uspješno unapređivati, onda su u prvom redu gospodarstveni krugovi (ekonomi) dužni, da pitanje paše u zemlji uopće urede. Ta dužnost je po nje tim aktuelnija, što su oni kao stručnjaci zvani, da odrede sućnost same paše kao i zato, što uslijed svojedobnih segregacija upravo kod nas stoje na raspoložbu površine, koje su u tu svrhu svojedo no izlučene.

Neima dvojbe, da te površine ne stoje svagdje u pravom razmjeru prema seljakovoj potrebi, bud što su ti pašnjaci plošno premaleni, bud što selo takovog uopće neima. Činjenica je nadalje, da mnoga sela raspolažu sa pašnjacima na tako velikim površinama, da ih razložno niti iscrpiti ne mogu. Stoji ali, da svi postojeći pašnjaci za svrhu kojoj bi imali služiti nisu nikako uređeni, da su podvrgnuti najekstenzivnijoj uporabi, odakle i sve zlo potiče, koje je u nas s pitanjem te i takove paše spojeno.

Ondje, gdje selo pašnjaka uopće neima, pa niti u najmanjoj izmjeri, koju za dotični broj blaga agronomi drže potrebno, valjati će se poskrbjeti, da se takav bezuvjetno bud kupom nabavi, bud od inog zajedničkog posjeda (šume, livade itd.) izluči. To je tim potrebitije, što će se samo na taj način sve ostale vrsti težatbe (usjevi, livade, šumske branjevine itd.) od popašne najeзде (da vas samo potsjetim na noćnu pašu, ugon pašnog blaga u livade do u kasno proljeće, ugon blaga na popašu tik pred košnju trave itd.) ovlašteno i snažno moći zaštititi, jer će se svagda moći prstom uprijeti na površinu, koja je za potrebnu i ovlaštenu pašu jur određena i priređena. Ovu okolnost morati će i oblasti pri svojim rještibama i svojem sudovanju osobito da uvažē. Tamo pako gdje su pašnjačke površine znatno veće, no predvidna potreba to opravdava, tamo će se morati ti plošni pretičci od popaše izlučiti i privesti drugoj, unosnijoj vrsti težatbe. Potonje s toga, što u novoj državi ne smije biti mjesta za komotni, neproduktivni način gospodarenja, za gospodarstveno pasivne egzistencije, za neizcrpljene, a produktivne površine, ako hoćemo, da u što kraćem vremenu stignemo u red ostalih kulturnih naroda — gdje nam ima među prvima da bude mjesto.

Kad bude jednom pašnjačko pitanje kod nas tako i dotle dotjerano, tada će se morati pristupiti nečemu, čega na žalost dosadanja naša agrarna politika još ne poznaje, pa niti provela nije, a to je — amelioriranje tih pašnjaka. Upravo mi šumari moramo to njegovanje selskih pašnjaka naglašivati i uporno tražiti, jer je to jedino sredstvo, kojim ćemo naše šume (mislim u prvom redu na zabranjene njihove djelove) od puste paše odteretiti, te ih sačuvati od oštećenja i uništenja. Kada bude svako selo imalo svoj kultivirani pašnjak, kada budu ti pašnjaci valjano ograđeni, đubreni, u stanovitom poredku uživani, tada će selsko pašno blago imati sasvim određeno mjesto za svoj boravak barem za stanovito doba dana (a i noći). Ono će imati u dostatnoj izmjeri potrebne pašnjačke krme, pa će imati i određeno mjesto za svoje plandovanje. U tom slučaju ne će se sve to morati istom prepustiti dnevnom traženju, slučajnom pronalasku, a često i zlobnom prisvojenju diljem naših šuma.

Neklimajte glavom vrlo štovana gospodo, te me ne proglašujte s ovih mojih zahtjeva sanjarem. Ako je mogao njemački gospodar da predusretne uvozu od circa 4% potrebe na mesu već time, što je svoje raspoložive pašnjačke p vršine time povećao, da ih je ameliorirao — dakle povećao samo njihovu produkciju, ako se je Holandija, Nizozemska mogla takovim udesbama vinuti na prvo marvogojstveno mjesto, onda ne može biti dvojbe, da se to može izvesti i kod nas, te da će se već samim kultiviranjem postojećih pašnjaka povećati i njihova površina. Tad ali nebude potrebno, da se u tu svrhu oduzmu druge ploštine, koje mogu biti aktivnima u inim granama agrarne proizvodnje. Da se pako kod nas mogu sve amelioracione radnje na pašnjacima izvesti (krčenje, prekapanje, zasijavanje plemenitim vrstama trave, natapanje itd.) o tome neima dvojbe, ako se uvaži, da naš seljak u četiri zimska mjeseca (studeni — veljača) uslijed pomanjkanja svake kućne industrije, u pretežitom dijelu skoro ništa ne proizvodi. Upravo zato može se njegova slobodna radna snaga u njegove vlastite svrhe odlučno upotrebiti i iscrpsti. Imade biti stvar agrarnog zakonodavstva, da ga tim vrstima rada prinudi. Ono će morati u tom pogledu sadržavati odlučnih odredbi, tim više, što će biti osobita dužnost svakog člana naše nove države pa i

seljakova, mjesto da se tuži na neimaštvo, da postane svojim čestitim radom gospodarstveno i te kako aktivan. Sva ova pitanja nisu bila nikad aktuelnija no su upravo sada, gdje se radi o agrarnoj reformi, te gdje bi se tim pitanjima imala posvetiti osobita pažnja.

Kada dakle budu agronomi uredili gospodarstveni dio seljačkog pašnjačkog pitanja, tada će nama šumarima biti lahko, da riješimo pitanje šumske paše nastojanjem oko prikladnih zakonskih propisa. Po mojem držanju moralo bi se iza toga s naše strane zahtijevati:

1. da se u šumama opterećanima pravom ovlaštenja smije paša crpiti samo po onom broju blaga, za koju paša na inim površinama nebi bila osigurana (n. pr. za junad ili stelno blago);

2. da se strogo zabrani, da u otvorenim šumama na jednoj te istoj površini pase rogato blago s krmcima zajedno s razloga, što ondje kuda krmci ruju, paše za rogato blago i onako neima.

S druge se strane u zajedničarskim šumama na taj način šumske koristi ne crpe niti u razmjeru prema gospodarstvenoj važnosti niti prema samom ovlaštenju. Kad krmci pašu u otvorenoj šumi unište, navaljuju pastiri s rogatim blagom u branjevine s izgovorom, da u izrovanoj šumi paše i onako neima;

3. da se imade jedino šumarskoj upravi pridržati, da ona odredi onu površinu na kojoj se, kao i vrijeme za koje se smiju ondje krmci pasti i držati. Ovo držim za to potrebnim, što će se samo na taj način osigurati izdašna paša za blago, te očuvati od znatnog oštećenja, dapače od potpunog uništenja pojedine kulturne naprave, koje su eventualno izvedene preko otvorenih šuma (odvodni jarci i grabe, izgrađeni šumski putevi itd.). S druge je strane potrebno ovakovo ovlaštenje i zato, da se uzmogne krmeća popaša i rovanje na stanovito vrijeme usredotočiti na onim površinama, gdje je to iz šumsko gospodarstvenih razloga časovito osobito nužno (na predzabranama u oči sjemenачne godine itd.). Konačno biti će takovo ovlaštenje potrebno i za to, da se ispravna uporaba pašnjaka (mislim i na njezin financijski dio) regulira po na to pozvanom stručaru, a ne prema eventualnim selskim zaključcima;

4. da se bezuvjetno i strogo zabrani vrlo uobičajeni napust krmaka u branjevine prije općeg otvorenja potonjih i za pašu rogatog blaga. Jednostranim otvorenjem branjevina za ugon krmaka u mlade, jedva pet do šest godina stare branjevine nanosi se potonjima neizreciva šteta. Prije svega se krmećim rovanjem tečajem kojih 15 do 20 godina sprječava tvorba tako nužne humozne naslage, jer u branjevini nastaju jame i udubine u kojima stagnira voda, koja osim što tlo okiseljuje i začrećuje, jošte smrzavanjem u zimi naša okolišnim mladicama znatnih šteta; s druge se strane za krmcima u branjevinu povlače konji, pa i rogato blago;

5. da se šumske površine ležeće tik sela ili u većoj blizini istoga stave u zabranu istom onda, nakon što bude u dotičnoj šumi osjegurana ona pašna površina, koja je za ugon do tada ovlaštenog broja pašnog blaga potrebna bila; pošto će se samo na taj način omogućiti valjani odrastak postojećih već branjevina;

6. da se uvijek onda, kada se radi o osnutku branjevina k raspravi prizove predstavništvo interesiranih u predmetu ovlaštenika ili najbližih seljana, te da se u slučaju njihovih ovlaštenih prigovora, sam osnutak branjevine učini ovisnim od oblasne riješitbe;

7. da se u svakoj branjevini, na koliko se kroz nju imade prosjeći mreža prosjeka ili izgraditi koje prometilo, bezuvjetno jošte prije osnutka branjevine dotični pravci iskolče, očiste i trajno obilježe s razloga, da se dotične površine uzalud ne pošumljuju i nepopunjuju, dakle prištede suvišni izdatci, kao i stoga, da se osnuju prostori za prolaz po branjevini, koji će nadzornim organima omogućiti njezino razgledanje u svrhu, da se pravodobno izdadu glede što bržeg dotjeranja branjevine potrebne odredbe;

8. da se branjevine i zagajena mjesta stave pod osobitu i strogu zakonsku zaštitu tako, da se za sve u njoj zlonamjerno izvedene zabranjene čine (nasilni ugon blaga, paša blaga uz prisutnost pastirevu, noćna paša, loženje vatre u njoj itd.) naredi sudski, a ne politički postupak. Lugarsko osoblje imalo bi se ovlastiti na pljenje, a kod manje vrijednih vrsti domaćih životinja zatečenih u branjevini i na jošte strožiji postupak uvijek onda, kada to osoblje iz postojećih okolnosti razabere, da je šteta u branjevini poči-

njena zlonamjerno. Nadalje valjalo bi izvršbu lugarske službe u branjevinama staviti pod naročitu zakonsku zaštitu.

Ove odredbe bile bi s toga potrebne, da se predusretne znatnim investicijama, koje se danas ulažu oko ogradnje branjevina, te koje se imadu smatrati pasivnim novčanim izdacima, jer znatno oštećuju čisti prihodni učinak, a po tome i znatniji dio narodno gospodarstvene imovine. Prije završetka ove rasprave htio bi jošte upozoriti na ono poglavje naših šumsko-oštetnih cjenika, koje sadržavaju odštetne pristojbe za štete počinjene u šumskim branjevinama kao i na to, da ta ustanovljenja redovito ne odgovaraju današnjem stanju nauke o računanju vrijednosti šuma, te da te pristojbe nisu u skladu sa pravim vrijednostima, a po tome niti sa onom obvezom sadržanom u našoj službenoj prisezi, da ćemo štete vazda procjenivati po našem najboljom znanju i uvjerenju. O svem ovom raspravio sam zato, da upozorim, kako bi valjalo prije, nego li će se pristupiti izradbi novog šumskog zakona, posebno riješiti niz onih pitanja, glede kojih će taj zakon imati da sadrži taxativne odredbe. Umoljavam vas stoga, da iznesene nazove glede uređenja šumske paše i očuvanja šumskih branjevina izvolite i sa svoje strane nadopuniti, te se konačno složiti u rezoluciji: Hrvatsko-slavonsko šumarsko društvo umoljava zemaljsku vladu:

a) da izvoli pozvati zemaljska gospodarska društva, neka ona nečaseći uzmu u pretres pitanje o uređenju i ameliiranju selskih pašnjaka, ne samo za to, što je riješenje tog pitanja važno sa stajališta gospodarstvenog razvitka našeg seljaka, nego i za to, što od valjanog riješenja tog pitanja odvisi i uređenje pitanja o šumskoj paši, o pošumljenju kraša itd. Svoje predloge neka označena društva u tom predmetu u svrhu zakonskog uređenja podnesu zemaljskoj vladi u neprekoračivom roku od 6 mjeseci;

b) da izvoli pozvati šumarski odsjek, neka ne časeći pristupi k ustanovljenju službenih novčanih prihodnih skrižaljki, da se na taj način priberu podaci nužni za rješavanje raznih računskih operacija, a naročito za brzo i pravredno ustanovljenje šumsko odštetnih iznosa prouzročenih oštećenjem branjevina, i

c) da u povjerenstvo za agrarnu reformu pozove po jednog šumara iz privatne, državne, imovno-općinske i zemaljske

šumarske službe u svrhu, da ondje svojim iskustvom prido-
nesu sretnom riješenju tog pitanja.

Ako držite ovakovu metodu rada ispravnom, tad bi bilo vrlo zgodno, da današnja glavna skupština pozove budući upravni odbor, neka isti na shodan način pribere svu gradnju potrebnu za riješenje pitanja o reorganizaciji imovnih općina, o riješenju kozjeg pitanja u Lici i Primorju, za riješenje pitanja o pošumljenju kraša, o ustrojenju zemaljskog centralnog biljevišta, pokusnih postaja kao i za riješenje ostalih stručnih pitanja, za koja držite, da su postala gledom na naše nove prilike nužna, te za brzi naš gospodarstveni razvoj osobito prešnima. I dok svršavam molim predsjedništvo skupštine, da izvoli o istaknutoj rezoluciji otvoriti debatu, te prema razvoju i tečaju potonje, staviti ju skupštini na odluku.

Reorganizacija šumarstva.

Predavanje i predlog **Srečka Majera**, kr. šumar. nadpovjerenika

Svjetski je rat minuo. Potoci prolivene krvi ne mogu dosadanji društveni poredak ostaviti nepromijenjenim. Iz zadnjih i najskrivenijih potleušica povlačila je državna vlast „porez na krvi“, da ga upotrebi za svoje održanje. Kroz to su izlazili na površinu svijeta muževi, koji svijeta do toga vremena ni vidjeli nijesu. Oni su svojim okom, koje je do onda bilo viklo promatrati usku okolinu svoga rodnoga kraja, počeli na jednom promatrati cijeli svijet, vidjeli su nešto, o čemu do tada pojma imali nijesu, vidjeli su život svijeta, upoznali su cijelo ljudsko društvo. Do tada čovjek svoga sela, postao je Evropejac, čuteći u sebi posve jasno, da baš on drži na svojim ramenima silu države, da bez njega o snazi države ni govora biti ne može. Svjetski rat svršio je dakle sa jednom od najsjajnijih tečevina ljudskog društva, on je naime donio spoznaju, da sila države počiva na snazi svakog pojedinog državljanina i da ta sila, odnosno toj sili odgovarajuća vlast države, nije ništa drugo, nego zbroj moralne i fizičke snage, što ih svaki pojedinac državljanin u sebi nosi i osjeća i može u svako doba svojoj državi na raspolaganje staviti. Ta svijest, koja je svakako posljedica svjetskoga rata, jer je svjetski rat bio školom života, sveučilištem svjetske obrazovanosti i za one muževe,

za koje se do rata država niti najmanje brinula nije, niti brinuti htjela, jer nije imala interesa za maloga čovjeka, i nije htjela, da u sebi ima veliku količinu ljudi, koji nose u sebi spoznaju svoga položaja kao državljana; ta je svijest glavna karakteristika novog društvenog poretka, novih demokratskih država. Ova spoznaja izbija danas na površinu. Državljeni, svjesne jedinice naroda, dižu danas svoj glas, kojega svatko glasno čuje, a refren toga zvuka odzvanja se u poznatim krilaticama: „Mi hoćemo državu, u kojoj će narod biti slobodan i zadovoljan, kojoj će državi biti konačni cilj blagostanje i zadovoljstvo.“ Svaka dakle vlada, koja će biti kadra blagostanje sviju slojeva naroda osigurati, imati će čvrsti oslon na ramenima svakog člana naroda, dočim vlast, koja blagostanje i zadovoljstvo ne će biti kadra osigurati, morati će nestati sa površine, jer će ju srušiti nezadovoljstvo onih, koji su pod starim režimom patili, koji su činili ogromnu većinu naroda, ali si svoje bijede nijesu bili svjestni ili nijesu svojoj svijesti izražaja naći mogli.

Lahko je vladati, da 10% pučanstva bude zadovoljno, a 90% ne; teško je ali vladati tako, da pretežna većina naroda osjeća posljedice kulture i blagostanja. Ovo teško breme uzimaju na sebe sve državne vlasti sa demokratskim programom, a uzele si je za zadaću i mlada ali ponosna država Srba, Hrvata i Slovenaca, koje smo i mi članovi, kojoj i mi kao vjerni sinovi imademo svoje sile na raspolaganje staviti, da uzmognemo čim skorije polučiti svoj cilj: visoku kulturu, sveopće blagostanje i trajno zadovoljstvo, jer samo u ostvarenju ove težnje, naći će država Srba, Hrvata i Slovenaca svoje sjegurne i čvrste temelje.

Da se blagostanje polučiti može, potreban je stanoviti rad i odgovarajuće organizacija. Ukupni rad jednoga naroda, kojemu harmoničku cjelinu daju političari, dijeli se na bezbroj ogranaka, specialnih po svojoj vrsti i kakvoći. Svaki ovakav pojedini rad izvršuju ljudi, odgojeni i strukovno obrazovani za taj posao. Teško narodu, gdje ovakav posao izvršuju ljudi nesposobni ili nespremljeni, jer će šteta proizlazeća iz toga rada biti daleko veća, nego korist, koja bi imala rezultirati.

Mi smo se danas sastali ovdje, da odredimo smjer našem radu, radu oko gospodarenja sa šumama, lugovima

i pašnjacima države SHS., dakle da kao pozvani faktori kažemo, kako se imade urediti naš rad, da naše šume odbace najveću korist i kako se imade s njima postupati, da doprinesu opće žuđenom blagostanju i zadovoljstvu u najširim slojevima naroda.

Time što si postavljamo cilj, moramo si sastaviti i program, koji će do toga cilja dovesti. Ako si političari sastavljaju programe, to ti programi ne mogu imati ono značenje kojega imaju programi stručnjaka, jer ovi potonji određuju svoje rezultante na komponentama skroz realnim, proizteklim iz znanosti, koje su stvorile svoje strukovne zakone. Kako vidimo, stručnjaci stvaraju svoje programe na temelju znanosti, stoga i jesu strukovne škole temelji svakom stručnom radu.

Uzeo sam si zadaću, da pred svoje drugove u zelenoj struci iznesem jedan ovakav program, kojega će glavna skupština nakon svestranog pretresa eventualno prihvatiti, i nakon toga pred javnošću zastupati, dapače i boriti se za ono, o čemu smo osvjedočeni, da će postati vrelom blagostanja.

Prije nego što iznesem odnosni program, u kratko ću ocrtati šume države SHS., na koje se ovaj program odnosi.

Država SHS. opsezati će površinu oko 257.000 km², sa 13.000.000 žitelja. U toj će državi ukupna šumska površina iznašati 94.250 km². Da si zorno predočimo veličinu ove površine, može se reći, da površina šuma u državi SHS. iznaša toliko, kao sveukupna površina Hrvatske, Slavonije, Bosne i Hercegovine. Novčana vrijednost ovih šuma, računajući po prodajnoj vrijednosti drva, a prema cijenama, koje su bile u porabi prije 2 godine, a koje bi mogle ostati kao prosjek za budućih 10 godina, iznaša oko 6.2 milijardi kruna. Čisti prihod od ovih šuma imao bi godišnje iznašati, uvaživ okolnost, da su mnoge od tih šuma jošte nepristupačne, a mnoge za sječu neprikladne, oko 111.65 milijuna kruna. Ove je brojke nužno makar u glavnim crtama navesti, da se prikaže važnost šumskog gospodarenja, kao i važnost rada, koji je nama šumarima u ruke stavljen. Kako je ali velika prometna glavница, koja će se svake godine prebaciti iz ruke u ruku, da se gore navedena čista dobit poluči, to možemo tek nagađati, a vrti se u glavnom oko

svote od 1 do 2 milijarde kruna. Kako dakle vidimo, nije najvažnije to, što će naše šume kao čistu dobit odbaciti, nego je važno to, da će uz intenzivan rad u našim šumama, uz racionalno gospodarenje, uz iskorišćivanje svake moguće tehnike i uporabu obilne radne sile prometnuti se godišnje glavnice od po prilici 2 milijarde kruna, koja će sva ostati našem narodu na raspolaganje, biti će vrelom obilnoga dohotka za sve slojeve pučanstva, a polučivati će se to, da će se bogatstvo, a time i blagostanje u obilnoj mjeri dizati i unapređivati.

Krivi su dakle nazori onih, koji tumače, da će se blagostanje popraviti, ako šume pređu u individualno vlasništvo bezbrojnih posjednika, koji će moći po tim šumama harati, odnosno sjeći po miloj volji, jer kao što smo gore vidili, sveukupna čista dobit činiti će po prilici 112 milijuna kruna, a prometna glavница oko 2 milijarde kruna, što znači da šume za općenitost odbacuju glavnu korist kao objekt rada, one su poslodavac, koji je kadar na stotine hiljada državljana zaposliti i osigurati im valjanu ekzistenciju, dočim vlasniku tek jedva i do 1 posto od vrijednosti odbacuje. Pošto ali taj poslodavac mora bezuslovno do skrajnosti pošten biti, a u ni jednom slučaju nesmiye zlorabiti radnu snagu kao glavni faktor proizvodnje, to može kao poslodavac isključivo samo država u obzir doći.

Što imademo dakle činiti, da ovo u istinu i polučimo i da naše šume ne puštamo ležati kao „mrtve kapitale“, nego da u njih unesemo života, rada i obilnoga prometa?

Evo, kako si ja taj naš posao zamišljam, kako ga valja organizovati, a kako provesti.

1. Sve šume, bez razlike vlasništva, dakle državne i privatne, a privatne jesu šume crkvene, imovnih općina, zemljištnih zajednica, općinske, raznih društava i one privatnih osoba, kao i svako tlo, koje je sa interesima šume usko vezano, koje može naime isključivo za šumsku proizvodnju upotrebljeno biti, a to su zaštitna tla, pješčenjaci, bujična područja, sav Kraš kao i vrištinom te bujadi obrašćena tla i svi pašnjaci, dolaze pod upravu državnih šumskih ureda. Samo kod ovih potonjih voditi će se uprava uvijek sporazumno, a u koliko se ne radi apsolutno šumskom tlu, prema mnijenju nadležnog gospodarskog strukovnjaka.

Uprava dakle u svim šumama države SHS. postaje jedinstvena t. j. državna, bez da se za sada dira u pitanje vlasništva, koje se pitanje prepušta kasnijim, ali ne dalekim vremenima. Svi će vlasnici šuma svoj čisti prihod dobivati, ali izravno od države. Da se ta jedinstvena uprava usmogne provesti, uspostavljaju se odmah državni šumski uredi i to po prilici na svakih 10.000 ha u obzir dolazećeg tla, u glavnom šume, po jedan državni šumski kotar, kojemu na čelu stoji kotarski šumar. U državi SHS. biti će prema napred istaknutoj površini nužno, da se uspostavi oko 1100 šumskih kotareva. Na svakih 8—10 šumskih kotareva ustraja se po jedno šumsko nadzorništvo, dakle će nužno biti oko 110 šumskih nadzorništva, a na svakih 5 šumskih nadzorništva doći će po jedno šumsko ravnateljstvo, dakle njih 20 na broju. Sva šumska ravnateljstva biti će izravno podređena svojim vladama, odnosno ministarstvu za šume i rude, koji će u zadnjoj instanciji voditi sveukupnu šumsku upravu u državi SHS.

Zadaća pojedinih državnih šumarija biti će u prvom početku ustanoviti površine i granice svoga djelokruga obzirom na pridijeljenu mu površinu. Oni će imati smjesta prema katastru, gruntovnici i ostalim pomagalicama, a gdje neima ni katastra ni gruntovnice, uz pripomoć najjednostavnijih inštrumenata, ustanoviti šumske međe svoga kotara. U ovaj nacrt unijeti će, nakon što je ustanovio njemu na upravu dodijeljenu površinu, u prvom redu sve šume prema odnošajima vlasništva. Prema ovim odnošajima ustanovljene čestice predstavljati će broj gospodarskih jedinica, sa kojima on upravljati ima. Za svaku ovu gospodarsku jedinicu imade kotarski šumski ured izraditi po jednostavnim načelima „Iskaz površina i opis sastojina“ kao i „ogojnu osnovu“ iz kojih će se razabrati moći godišnji prirast, sa kojim će ovaj ured godišnje ili u odgovarajućim periodama raspolažati moći, i koja se površina pošumiti ima. Sve to imade biti jednostavno i lahko provedivo, jer sav se rad imade tako udesiti, da intezivnost rada imade biti progresivna sa budućim vremenima, t. j. imade se početi sa primitivnim djelovanjem, a nastavljati sa sve to intezivnijim, te dotjerati do najintezivnijega gospodarenja. Ovim početnim radom dobiti ćemo jasnu sliku našeg šumskog posjeda, jer svaki će kotar imati već u najkraćem vremu nacrt o šumskoj i inoj u sferu

njegovog rada spadajućoj površini, kao i opis sastojina. Šumska nadzorništva nadzirati će taj rad, te uputom i tvorbom pripomagati ga i podupirati, a šumska ravnateljstva izdavati će odredbe o uzgajanju i iskorišćivanju šuma.

Time se šumari kao stručnjaci rješavaju od silnoga balasta, koji je svaki strukovni rad upravo onemogućivao, jer se time sav rad usredotočuje oko uzgoja i uporabe šume. Šumski će uredi, dok vlasnički odnošaji ostanu u današnjim prilikama, svakom pojedinom vlasniku, ako se radi o ogrijevu, njegov dio na raspolaganje staviti, ali to ne će morati biti u šumi vlasnika, nego u bilo kojoj šumi, već prema interesima intezivnog gospodarenja, a eventualno i uz stanovitu naplatu, a onima koji nijesu vlasnici šume, a potrebuju ogrijeva, uz naplatu, već prema prilikama i mogućnosti. Sve za tehničku porabu sposobno drvo izdavati će se vlasniku u novcu, a prema potrebi i u naravi, već prema tomu, kako okolnosti to budu zahtjevale. Glavno je pri tomu ali to, da će šumari postati zaista šumari i baviti će se samo sa šumom, a sve ostalo ispada iz njihova posla i djelokruga. Šumari će cijeli svoj rad posvećivati moći šumi, a poglavito uzgoju šume. On će nastojati morati, da sastojine koje ne odgovaraju zamjeni pomlađivanjem sa drugima, da sve površine koje nijesu obraštene po najboljem svom znanju i iskustvu, čim prije zasadi, da kraš, vrištine, bujadišta itd. nestanu, da stare šume, nepristupačne, učini izgradnjom komunikacija pristupačnima i time im podigne vrijednost. Gradnja šumskih cesta, puteva, željeznica, žicara, splovišta i t. d. biti njegovom zadaćom. Cijeli šumski teritorij države SHS. postaje time u idealnom smislu jednom gospodarstvenom jedinicom, a uprava će već danas znati moći, da će u jednom kraju, dosada nepristupačnom, nakon izgradnje puteva šumskih željeznica, žicara i puzaljki, koji će recimo nakon 6 godina biti izgrađeni, biti otvoren za uporabu teritorij od recimo 70.000 ha, koji će toliku i toliku količinu drva odbaciti na to i to vrijeme. Za to će ali na pristupačnom mjestu i to odmah posjeći sve šume, koje su rijetke, neprirašćuju gotovo ništa ili su u uzgojom pogledu u onom kraju nepoželjne. Na krašu će međutim kotarski šumari svake godine na svom teritoriju stanoviti postotak pošumiti, pošumiti će jedan dio vriština i s bujadi obraštenoga tla i tim iskorišćivati mrtve kapitale tla. Jednom

rječju, nastati će utakmica u radu, svaki će gledati, da što više učini, da što više uzdigne svoj stručni kotar i da ga digne na visinu, do koje je uopće moguće. Dakako, ne mogu u ovom poslu ulaziti u detalje, ali već ova gruba slika pokazuje nam. da se time stvaraju iz šuma na papiru prave šume, a iz šumara po imenu i pravi šumari, a prave šume i pravi šumari jesu naš idealni cilj, vrhunac naših težnja.

Ako se tko dublje zamisli u ovu grubo skiciranu organizaciju rada, to će odmah opaziti, da je provedba ove organizacije moguća jedino uz uvjet, ako je neovisna od raznih inih upliva. To smo ali u glavnom i polučili, jer je za upravu šuma ustrojeno posebno ministarstvo, koju mi instituciju od srca pozdravljamo u nadi, da će ovo ministarstvo ovaj ogromni rad, koji ga čeka, punom snagom prihvatiti i da će isto tako i rad šumara ograničiti lih na šumske poslove, za koje su poslove ovi isključivo i zvan.

U glavnom dakle sastoji nacrt ovoga programa u tom, da se provede organizacija rada i šumske uprave. Imade se dakle uz postojeće ministarstvo za šume i postojeće šumarske odsjeke ustrojiti oko 20 šumskih ravnateljstva, oko 100 šumskih nadzorništva i oko 1.100 šumskih kotareva. Iz ove organizacije uprave proizlazi organizacija rada sama po sebi, a za detaljnu izradbu ove osnove naći će se mnogi od gospode drugova, koji će savjetom i svojom strukovnom spremom doprinijeti tomu, da se iz raznih mišljenja uzmognu pronaći i izraditi konačne ustanove.

Napomenuti mi je samo još to, da se glede uređenja vlasničkih odnosa već sada imade smatrati konačnim ciljem podržavljenje sviju šuma i svekolikog u sfere šumskih interesa spadajućeg tla, jer to zahtjeva posebni karakter ove vrsti posjeda, a zahtjeva to i vrijeme, kojemu idemo naglim koracima u susret.

2. Kao drugu točku našega programa predlažem slijedeće: a) Za provedbu ove organizacije nužno je bezodvlačno ustrojenje jednog visokog šumarskog učilišta, sa karakterom sveučilišta, koje će potreban strukovni pomladak odgajati. Ovoj visokoj školi povjerava se uprava velikih pokušališta, koja će se u najmanjoj izmjeri za svako pokušalište od barem 20 hektara, na po prilici 15 do 20 mjesta države SHS. osnovati i prema visini šumarske znanosti

na trošak države urediti. Svaka od ovih postaja imade se razlikovati prema vrsti tla, vrsti sastojine, prema klimatskim i meteorološkim odnošajima, visinskim i uzgojnim prilikama.

Napose će biti nužno ustrojiti pokusne postaje za pošumljenje kraša i za izradbu skrižaljki o prirastu odnosno prihodu.

Najpodesnije bi bilo, da se ustroji sveučilište ili visoka škola za gospodarsku proizvodnju ili kratko visoku školu za gospodarstvo, na kojoj bi se nalazili fakulteti za šumarstvo, gospodarstvo, rudarstvo i veterinu.

b) Šumarsku službu nije moguće vršiti bez valjanog lugarskog staleža. Samo sa dobrim, vještim i savjesnim lugarskim osobljem mogu se veće operacije sa uspjehom provodati. Da se za budućnost ovakovo spremno osoblje osigura, potrebno je, da se bezodvlačno ustroji nekoliko lugarskih škola i to posebno za krajeve sa pretežnim listaćama i posebno za gorske krajeve sa crnogoricom i krašem. Ove bi se škole tako ustrojiti imale, da kao preduvjete traže pismenost i navršenu 18. godinu, da poduka traje jednu godinu, jer je potrebna zorna obuka u svim periodima vegetacije, a sve ostalo imala bi pružiti pitomcima škola sama.

Visoka škola kao i lugarske škole, bitni su preduvjeti za modernu i valjanu organizaciju šumarske službe.

3) Kao treću točku programa stavljam slijedeće: Šumarsko si društvo uzima za posebnu zadaću, da daje svim novo zasnovanim smjerovima svoju strukovnu inicijativu, da u svom glasilu, koje će tako preustrojiti, da postane zanimivim štivom za prijatelje privrede i šumske proizvodnje, povede snažnu agitaciju za ostvarenje svojih ciljeva. Ovaj rad, koji se imade putem ukupne štampe države SHS. kroz članove društva pred najširu javnost iznašati, treba i sa strane društva podupirati. Društvo se imade preustrojiti u tom smjeru, da

A) svojim članovima, kao i njihovim obiteljima bude korisno na taj način, da se

a) ustroji jedna čitaonica, koja će u određeno vrijeme otvorena biti te stajati članovima na raspolaganju. Ovu čitaonicu mogu rabiti bez ograničenja i slušatelji šumarstva.

U opće bi društvo u užu doticaj sa slušateljima šumarstva stupiti moralo.

b) ustroje prolazni stanovi za članove društva, koje će ovi u stanovitim prilikama rabiti moći.

c) ustroji konvikt za djecu članova, koja polaze srednja ili slična učilišta.

B) Šumarsko se društvo stavlja na stanovište, da je u svim važnim strukovnim pitanjima ovlašteno davati svoje mnijenje, te će zamoliti ministra za šume, da svaki puta, kada se radi o izradbi važnih ustanova, kao što su zakonske osnove ili naredbe, zatraži mnijenje šumarskoga društva. Šumarsko će društvo sa svoje strane već unaprijed upozoravati ministarstvo na sve manjkavosti i nužne reforme, te time rad ministarstva najizdašniji i u interesu unapređenja šumske proizvodnje u svakom pogledu popudirati.

U svim osobnim pitanjima imade šumarsko društvo, kada to koji član zatraži, prema nadležnom mjestu zauzeti svoje stanovište. Prema tomu imadu se i pravila nadopuniti.

Šumarsko društvo može u svom djelokrugu osnivati i razne inštitucije koje služe promicanju šumarskih interesa, kao što su naklada knjiga ili časopisa, uređenje ureda za posredovanje šumskih radnika, ustrojenje ureda za promicanje šumskih proizvoda itd., te konačno

C) Šumarsko se društvo stavlja na čelo pokretu, koji ide za tim, da se ustroji savez šumarskih društava, kao vrhunac organizacije sviju šumara u državi SHS., da se iz toga saveza ustroji komora za šumarstvo i trgovinu sa drvom, kao najviši strukovni forum u svim pitanjima šuma i trgovine sa drvom.

Time sam sva pitanja, koja su za nas aktuelna iznio i kao što se vidi, sva su ta pitanja usko vezana — niti jedno se ne može izlučiti — a da se time ne ozlijedi drugo. Rad i život ne dadu se razlučiti. Javni i privatni život ne može kod nijednoga građanina jedan mimo drugoga postojati — oni su uvijek djelo jednoga čovjeka, jednoga bića. Tako i organizacija šumarske službe ne može biti bez šumara, šumar ne može živjeti bez osiguranih materijalnih vrela, bez obezbijeđenog života svoje obitelji i bez prijateljskog saobraćaja u krugu svojih sudrugova. Svi skupa možemo

za pojedince, kao i za cijeli stalež više učiniti nego ma i najsposobniji pojedinci. Zato neka nam bude svima zadaća: Valjana organizacija šumarske službe, što zgodnije uređenje našega društva i stvaranje što moćnijih središta, oko kojih ćemo se kao strukovnjaci okupiti moći.

Opazanja o prirodnom izlučivanju stabala u debljinske i vrijednosne razrede u hrastovim, bukovim i borovim sastojinama.

Napisao prof. Dr. Andrija Petračić.*

I. Uvod.

U mladim čistim sastojinama, gdje su sva stabalca podjednako stara, opažamo već u prvim godinama opstanka nejednakost u razvoju pojedinih stabalca što se debljine i visine, a i što se njihova oblika tiče. Ovu nejednakost u razvoju opažamo jednako u sastojinama, koje su naravnim, kao i u sastojinama, koje su umjetnim putem pomladene, jednako u gustim i rjeđim sastojinama. Bez dvojbe je, da ima više uzroka ovom nejednakom razvoju pojedinih individua u sastojini, no ovi su nam još do danas većim dijelom nepoznati. Mi vidimo, da i u samim spravama za klijanje, gdje su vanjski odnošaji za sve sjemenke jednaki, kliju nekoja zrnca poslije 7, a nekoja tek poslije 20 dana. Uzrok ove nejednakosti u klijanju, a kašnje i u razvoju u visinu i debljinu biljke leži poglavito u unutarnjim svojstvima pojedinog sjemenog zrnca i stabla. K tome znademo, da su u prirodi nekoja stabla bolje situirana od drugih, što se hrane, topline i svjetla tiče, a to je onda uzrok, da se u sastojinama ta nejednakost u razvoju još više očituje. Ovaj nagliji razvoj pojedinih biljčica ne smeta u prvoj mladosti ni druge slabije biljke u razvoju, no drugčije je od ono doba, kada ponestaje dovoljno mjesta za daljni razvoj nadzemnih i pod-

* Prevod autorove istoimene radnje iz njemačkog jezika. München 1908.

zemnih organa za sve biljke. U to vrijeme započimlje među biljkama međusobni boj za mjesto u zemlji za razvoj korjenja i za mjesto u zraku za razvoj krošnje. Od naravi slabije, ili uslijed vanjskih stajbinskih odnošaja slabije razvijene biljke budu od jače razvitih preraštene i potištene, one moraju uslijed toga sve više u rastu zaostajati, dok se konačno uslijed daljnijeg pomanjkanja na svjetlu, vodi i hrani ne osuše. U toj borbi propadnu mnoga po obliku vrijedna stabalca, a ostanu manje vrijedna granata stabla. Hoćemo li da uzgojimo što vredniju sastojinu nužno je, da od vremena do vremena zahvatimo u tu borbu, da posječemo neka manje vrijedna stabla, da time zaostalim individuima stvorimo povoljnije uvjete za uspjevanje. Važno je pitanje u njezi sastojina, u kojoj starosti sastojine, u kojoj mjeri i u korist kojih stabala je nužno da se čovjek sjekirom u tu borbu umješa, t. j. da sastojinu proredi, jer o tom ovisi cilj cijeloga nam gospodarenja, t. j. da u najkraće vrijeme, sa što manje novčanih žrtava uzgojimo što vredniju šumu.

Važnost ovoga pitanja je priznata od svih šumara, od doba intenzivnijeg šumskog gospodarenja; to nam dokazuju mnoge metode proređivanja šuma, to nam dokazuju i danas mnoge rasprave u stručnim časopisima o toj temi. I pravo je, da se ovom važnom pitanju u njezi šuma posvećuje tolika pažnja, jerbo dobro uzgojena, a prema tomu i vrijedna šuma je najljepša svjedočba našega stručnoga rada.

Da polučimo bržji prirast stabala u visinu i ljepši im razvoj debla, ne diramo obično u naravni razvoj sastojine (osim možda u prvoj mladosti čišćenja sastojine od inovrsnih stabala) većinom prvih 20—30 godina, a gdje i dulje. Zato je ne samo od interesa, nego je i važno znati, kako se prije porede obavi naravni razvoj, t. j. naravno izlučenje takovih mladih sastojina obzirom na broj stabala i obzirom na razvoj istih u debljinske i vrijednosne razrede, jer od toga ovisi odgovor: u koliko upliviše na kasniji razvoj sastojine dulje ili kraće čekanje na umjetnu proradu, t. j. dali je kasnije započeta prorada za razvoj sastojine bez upliva, ili je možda štetna, a moguće i korisna.

II. O broju stabala u sastojini u opće.¹

Nema dvojbe, da je pravi odgovarajući broj stabala u jednoj sastojini visoke šume u njenim raznim dobama starosti od zamašnog upliva na sam razvoj sastojine. Rasprave o važnosti gustoće sastojine (obrasta) vuku se kroz šumarsku literaturu kao crvena nit sve tamo od polovice prošlog stoljeća pa do danas, ali ni sada nije to pitanje posve riješeno. Kod ustanovljenja najpovoljnije odgovarajućeg broja stabala u nekoj sastojini moramo uzeti obzir na slijedeće faktore:

1. Vrst drva.

Svakoj vrsti drveća odgovaraju u raznim njihovim dobama različiti brojevi stabala, da se kod uzgoja postignu što bolji rezultati. Dr. Haug² kod rasprave o gustoći sastojine veli, da razvoj naravnoga izlučivanja stabala, kada sastojina doraste do potpunoga sklopa, ne ovisi samo od vanjskih odnošaja, nego i od unutarnjih svojstava pojedinih stabala koja leže u tom, da se neka stabla brže razvijaju od ostalih stabala. No to svojstvo bržeg razvitka pojedinih stabala nije opet jednako razvito kod svih vrsti drveća. Kod nekih vrsti drveća razvijaju se u brzo mnoga stabla u jaka, t. zv. nadvladala stabla, kod drugih vrsti preraste razmjerno mali broj stabala ostala stabla, a kod trećih vrsti razvijaju se u opće sva stabla podjednako. Izlučenje sastojine napreduje kod prvih vrsti drveća brzo, kod drugih vrsti polaganije, a kod trećih vrsti u opće polagano, tako, da se cijela sastojina radi međusobnog smetanja pojedinih stabala polagano razvija. Ovu sposobnost bržeg ili polaganijeg razvitka nazvao je Dr. Haug „Ausbreitungsvermögen“, a nadšumar Augst³ „Ausladungsvermögen“, pojedinih vrsti drveća.

Poznavajući ove sposobnosti drveća dodemo lahko do zaključka, da drveće sa većom sposobnosti razvitka treba u

¹ Schuberg: Das Gesetz der Stammzahl, Baur's forstw. Zentralblatt 1881, str. 213.

Schuberg: Untersuchungen über das Verhalten der Bestandesfakt. bei verschied. Stammzahl der Bestände. Isti list 1882, str. 137.

Haug: Die Stammzahlfrage und ihre Bedeutung für Bestandespflege. Allg. Forst- und Jagdzeitung 1899, str. 8.

² Dr. Haug: Ueber das sogenannte Ausbreitungsvermögen unserer Holzarten.

³ Augst: Zum sogenannten Ausbreitungsvermögen unserer Holzarten. Oboje „Allg. Forst- und Jagdzeitung 1905,

mladosti gušće sastojine, t. j. veći broj stabala, odnosno da su za vrsti drveća, koje se slabije razvijaju, rjeđe sastojine povoljnije. Od naših domaćih vrsti drveća ubraja Haug hrast, bukvu i bor, a osobito prve dvije vrsti među one, za koje su nužne i korisne guste kulture, naročito ako rastu na hladnom, vlažnom ilovastom tlu. Ariš i breza su prilično indiferentne prema gustoći njihovih kultura, one se lijepo razvijaju kod gušćega ili rjeđega obrasta. Joha i pitomi kesten približuju se vrstama sa malom sposobnosti razvitka u koje broji naročito smreku i jasen. Za ove dvije su guste sastojine upravo nepovoljne, te ih moramo rano prorediti.

2. Vrst sastojina.

U čistim sastojinama, gdje su zahtjevi za razvoj nadzemnih i podzemnih organa za sva stabalca jednaka, ne možemo nikada uzgojiti toliki broj stabala kao u mješovitim sastojinama od dvije ili više vrsti drveća, koje imaju razna uzgojna svojstva.

3. Stojbina.

Na boljem tlu teče cijeli razvoj i izlučenje sastojine mnogo brže nego na lošijem tlu, zato je na boljem tlu broj stabala (koja gornji sklop čine) u sastojini već u 20. godini manji nego na lošijem tlu, pa tako to ostaje do veće starosti.

4. Nadmorska visina.

Prema Schubergu¹ imaju sastojine, uzev u obzir jednako dobro tlo, u višim položajima veći broj stabala. Dali ta tvrdnja stoji, ne možemo kazati, jer je neki niječu. Dr. Haug je kod svojih opažanja došao do istih rezultata. On kaže da broj stabala do visine od 1100 – 1200 metara raste, a od ove visine da naglo pada.

Upliv broja stabala na uspjevanje sastojine kod istih stojbinskih odnošaja očituje se u:

1. Prirastu drvne mase
2. Prirastu u vrijednosti sastojine.

¹ Schuberg: Das Gesetz der Stammzahl und die Aufstellung von Wald-ertragstafeln. Forstwissenschaftl. Zentralblatt 1880.

² Haug: Die Stammzahlfrage und ihre Bedeutung für die Bestandespflege Allg. Forst- und Jagdzeitung 1899.

Na prirast drvene mase uplivaju prirasti drveća u debljinu i visinu, a na prirast u vrijednosti sastojine upliva oblik pojedinih stabala sastojine.

Ad 1. Već se odavna opazilo, da sastojine sa gušćim obrastom ne daju veće drvene mase, a to je danas i sa pokusima dokazano. Schuberg veli u napred spomenutoj radnji, da broj stabala stoji u obratnom omjeru sa polumjerom aritmetički srednjeg stabla, dakle da je u sastojini sa velikim brojem stabala promjer srednjeg stabla manji, nego u sastojini sa manjim brojem stabala. Naravno je, da to vrijedi samo do nekog minimuma na broju stabala, kod kojeg je još osiguran normalni sklop sastojine. Broj ovih nužnih stabala može se ustanoviti samo empiričkim putem, prema imade pisaca, koji hoće taj broj i matematskim putem ustanoviti.¹ Na temelju mnogih pokusa, naročito saskih i švicarskih pokusnih postaja znademo danas, da je najpovoljniji razmak kod sadnje smrekovih biljka, već prema stojbini 1—1.5 metra.

Broj stabala, koji je najpovoljniji za prirast biljka u visinu nešto je veći, nego broj stabala nuždan za najpovoljniji prirast u debljinu. Ali i ovdje ne smijemo naprosto ustvrditi: „čim je veći broj stabala, tim je veći prirast u visinu.“ Schuberg kaže, da u sastojinama sa manjim brojem stabala, ako je još zadržan normalni sklop, imadu stabla popreko veće visine nego stabla u gustim sastojinama.

Ad 2. Današnji principi uzgoja šuma neidu za uzgojem što veće drvene mase, nego za uzgojem što vrednijih stabala, koja će nam dati što više sortimenata za svjetski trg. Umjetnim putem (rezanjem grana) ne možemo to postići, nego samo sa odgovarajućom gustoćom sastojine, kod koje ćemo uzgojiti debla čista od grana, a taj je obrast veći nego onaj, kod kojeg možemo producirati najveću drvenu masu.

Želimo li uzgojiti što vrednija stabla, koja će ujedno imati što veću drvenu masu, trebamo poznati neki popreki broj stabala između onog broja potrebnog za uzgoj što veće drvene mase i onog, potrebnog za uzgoj što vrednijeg

¹ Die Theorien der Bestandesdichte von W. Jäger in „Holzbestandesregelung und Ertragsermittlung der Hochwälder 1854, und von J. H. von Thünen in „Der isolierte Staat“ (§ 19 „In welchem Verhältnis steht der Zuwachs des Baumes zu dem Raum, der ihm gegeben wird.“)

Dr. R. Weber: Die Stammzahlen auf ein Hektar und die Gesetzmässigkeit der Stammzahl-Verminde rung. Forsteinrichtung 1891, str. 216.

materijala. Takove brojeve trebamo znati kod umjetnog pomlađanja, kao i kod proređivanja sastojina. Te brojeve ne znamo mi još danas, a dok isti ne budu ustanovljeni, mnije Dr. Haug, „imademo u našoj šumarskoj znanosti jednu neugodnu prazninu, a do to doba manjkati će šumarskoj praksi sjeguran putokaz za proredne radnje.“

(Nastavit će se.)

Na Bjelolasici.

Napisao: Zlatko Turkalj, kot. šumar.

Tko bi rekao, da se u duši čovjeka lovca krije toliko strasti i okrutnosti, a u drugu ruku toliko osjećaja, nježnosti i mirnoga promatranja, te nam se duša lovčeva ukazuje tako mnogostranom. Doduše poznata je rečenica, da su lovci plemeniti ljudi i da boravak u prirodi uopće na dušu čovjeka dobro djeluje.

Da li to uistinu opstoji ili je tek samo onako idealno rečeno, sudite po slijedećoj zgodi dvaju lovaca, koju ću vam ovdje pripovjediti.

Prvi od njih bio je šumar, „činovnik“, čovjek sa akademskom naobrazbom, a drugi lugar, „službenik“, svršio pučku školu, odrasao u prirodi, krsno mu ime Ivan. Oba su lovci i u tome nikakove rangovne klase ne mogu činiti među njima razlike.

Onaj prvi nalazio se na vanjskom službovanju u Begovom Razdolju i kad je obavio svoje poslove, a bilo pred svetak, kaže Ivanu:

— Sutra ćemo na Bjelolasicu, da se naužijemo vidika!

Zora međa, prebace ogrtače i puške te pođu iz Razdolja preko Duge i Vrbovske Poljane i počnu se uspinjati prema Bjelolasici. Taj uspon trajao je oko dva sata.

Bio lijep proljetni dan, šuma listala, a planinsko cvijeće mirisalo. Što su se više uspinjali, ukazivala se vegetacija slabijom, bukva sve niža i kržljivija, dok pod samim vrhom priličila niskome grmu, ispreplitala tanke i žilave grane tik nad zemljom i stiskala se jedna do druge, da laglje odoli mrazu i buri na visinama.

Još čas, nestalo i bukve, a onda se ukaza gola glavica Bjelolasice, obraštena tek grubom visokom travom i ponekim

bijelim cvijecima, a na samome vrhu ni toga, nego goli bjelkasti kamen vapnenac.

Sjedoše i odahnuše.

H. P. D. označilo sa crvenom bojom na jednom kamenu najvišu kotu i napisalo 1533 met. nad morem.

Pred njima pukao veličajan pogled uokolo naokolo na same gorske sklopove, čitave pučine gorâ, na kojima se odbijale sjene pojedinih oblacića sa nebesa. Veliko sunčano svijetlo, jasne zrake i oštri obrisi vrhovâ, grebenâ i kosâ.

A kakav li je kraj hrvatski!

Eno kamene glave starca Kleka, ali je ostao daleko dolje ispod Bjelolasice. Eno Bijelih Stijena, načičkanih ostrim i kamenitim vršcima, kao češljevima, jedan do drugoga poput nebrojenih šiljatih tornjića. Samotni su to dvori, gdje runolist cvate, a mededica mećad doji. Posebne su to vrsti građevinâ, to je Božji stil. Između tih planinâ, pukle zelene uvale, u njih se otisli vijenci bijelih kućica, sela, Razdolje, Ravnagora i tako sve dalje.

A preko svih tih gorâ, tamo iza najzadnjega sklopa, koji se u dubinu spustio, sjaji sunčana zraka, titra i blišti, kao svijetla providna maglica, pa opet tamo dalje, već na samom rubu obzorja, nešto se nejasno uzdiže i s nebom veže.

On prinosi staklo k očima i gleda.

— Ono je more, i jedan se otok vidi!

— Otok Krk! — dodaje Ivan.

— A more, naše more!

— Vele, da je naše!

Spustiše se odatle grebenom na drugi niži i predoše po visoravni pod treći goli vrh Bjelolasice. Po toj vispoljani bilo suhe trave od prošlih godina, koja je nekošena plegla i sačinjavala debelu, mekanu naslagu. Kad su išli preko toga mekanog saga, njima se pričinjalo, kao da je zemlja živa i kao da ti bubrezi dižu. Do bure u dragi bilo još snijega, u kamenu ima vode, a oko nje po čistini rasao lepuh i čremuš.

Tu su razvezali uprtače i počivali, dokgod je pripeka trajala. A kad sunce okrenulo padati, digoše se i podoše natrag kući kraćim putem, okomito niz strmu Bjelolasicu.

Istom se hvatiše prvih stabala i guštine na sunčanoj strani, kad prhnu ispred njih poplašeno velika ptica i sa

štropotom upade u visoku bukvu oko stotinu koraka ispod njih.

— Što je to?

Ivan se malo sagnu i pogleda na bukvu.

— Tetrebica!

— A! Gdje, gdje je?

Ivan upre svojom puškom.

— Gledajte po pušci, na onoj desnoj grani u vrhu, glava joj je zaklonjena, samo se vide prsa i noge!

— Vidim, vidim! A kako je to šarena ptica, posve drugačija od pjevca!

— Niste je u ruci, ubijenu, imali?

— Nisam!

— Pa pucajte!

— Ne može se! Lovostaja Ivane, trajna lovostaja kroz čitavu godinu!

— A što za jednu kokoš, koliko ih samo kune i lisice preko godine rastrgaju, pa ni lovca nema u ovome kraju, koji je već nije ubio!

— Bit će nam žao Ivane. Idemo radije naprijed, da je izbliza promotrimo!

— Bliže ne možemo, dignut će se!

— Da pucam, velite?

— Pucajte!

— Sa ekspanzion kuglom ne mogu, raznijeti ću je!

— Promijenite naboj!

On malo promisli i odluči se.

— Pucati ću, ako će dotle čekati, dok prenabijem pušku. A za to vrijeme prosto joj je, da se ukloni pogibli!

Skine sa ramena lijepu „Mannlicher-Schoenauer repetirku“, otvori zapor na pušci, izvadi patronu, doda je Ivanu i metne drugu sa kuglom posve obvijenom čelikom.

Ptica je još uvijek na grani sjedila i nemirno preko druge grane glavom okretala.

On još jednom pogleda na Ivana, i kad je spazio na njegovu licu gotovu odluku, mirno prinese pušku k oku, uhvati cilj usred prsiju i zapali.

Hitac tvrdo i oštro odjeknu planinom. Čupor sitna perja odskoči, vidjelo se i nekoliko većih u zraku. Ptica naglavce pade i udari muklo o zemlju.

— Gotova je! — reče Ivan.

On skinu pušku sa lica i uzdahnu:

— Nismo trebali pucati!

— To je, što je, idemo po nju!

Spuste se do pod stablo, nadu perja, ali ptice nema.

— Odkoturala se niže, velika je strmina! — govori Ivan.

Podoše stazom nizbrdo, kuda je perje padalo i nadoše u travi i po kamenju trag od krvi, koji je okrenuo sa staze i vijugao kroz šikaru, čas desno, čas lijevo.

— Ima krvi, kao od srnjaka! — kaže Ivan.

— Teška je rana! — potvrdi on.

Idući tragom dodoše u visoku gustu travu, kad im tik ispod nogu potrči ranjena ptica, javljajući se: hã, hã, hã . . .

Oba krila je spustila, perje oko vrata i na glavi nakostrušila, kljun otvorila, a za njom trag od krvi ostajao. Bilo je tu očaja i samoobrane, baš kao da gnijezdo od dušmanina brani.

Oni nastaviše potjeru za njom, no kad bi joj se približili, ona bi sve onako ranjena pobrzala i s očiju im se izgubila, dok je opet ponovno ne bi tragom pristigli.

Ivanu dosadi to proganjanje, i on konačno oštro potrči, preskoči preko klade i upravo sjede na nju.

— Evo je u granama poda mnom, hodite ovamo, dignite si lov! — kazao je.

On se osjećao krivcem i nije mu se dalo uzeti pticu u ruke.

Ivan je digne ispod sebe, a onda je obim rukama obuhvati izvana po krilima.

— A šteta je, stara je koka, teška je! — govorio je Ivan noseći veliku pticu sa lijepim, tamno izšaranim perjem.

— Možda bi živila! — rekao je.

Ivan je okrene u rukama i popusti jedno krilo. Kugla udarilu usred prsiju i prošla ispod krila van uz nogu, tu je ostala velika rana.

— Daj amo, da je prikoljemo!

On je ponese prema njemu.

U taj čas ptica se stane tresti i drhtati.

Sunce tonulo za Bribirske Laze i gubilo se prema Rišnjaku.

— A umrijet će, umrijet će, lijepa ptica!

Kakogod je sunce tonulo, tako je ptici oko gasnulo, a vrat i glava sve dublje i dublje padala, dok nije posve nemotno klonula.

Ivan je sve laganije i laganije rukama držao i popuštao, podižući je prema svijetu, za suncem, kao da joj želi život povratiti, dok mu konačno nije posve otvoreno ležala na dlanovima. Htio je da slobodno ili bar onako, kako joj to samoj najbolje prija, umire, kad već umrijeti mora.

— Ah izdahнула je! Gotova je!

On je tek tada uzeo pticu u ruke i dugo je, dugo pozorno motrio.

— Badava je sve — progovorio je šumar — ptica je lijepa samo dotle, dok je živa!

— Pravo govorite! Ja sam ubio par pijevaca — nadoveza Ivan — dok sam mladi bio, a sad toga zaništa učinio ne bih. Ja volim izgubiti noć, biti u zoru na Bucalima, priskočiti pijevcu i slušati ga, gdje pjeva; pa kad sunce izade, on se sav na grani bliješti, kao da je iz ocala, perje mu se prelijeva sad na modro, sad na zeleno Pa i vi proljetos, kad ste pijevca ubili, cio dan ste žalili

Hlad pade na Samarske Stijene.

U isti mah izronila sa protivne strane iza Kose velika, blijeda, okrugla ploča mjesečeva i pratila veličanstvenim sjajem mrtvu putnicu niz bočinu strme Bjelolasice.

A kad se primakli selu, on izvadi papirnatu banku iz džepa i pruži je svome lovcu sa riječina: — Kupite Ivane strihnina na jesen, i pomećite meke po vašemu srezu, da grijeh umanjimo i da nam se prije oprost

Agrarna reforma i naše šume.

Na zadnjoj odborskoj sjednici šumarskoga društva, koja je obdržavana dne 8. veljače o. g. raspravljeno je i pitanje agrarne reforme obzirom na šume, koje važnu ulogu igraju u cijelom kompleksu pitanja, koja danas pod imenom „socijalizacija proizvodnje“ kod uređenja kraljevine SHS svakako najvažnije mjesto zauzimaju.

Društveni odbor nije bio voljan u ime društva konačno svoje stanovište zauzeti, nego je stvorio zaključak, da se u

„Šumarskom listu“ tok ovih opsežnih rasprava objelodani, a svi članovi društva pozovu, da pismeno saopće svoje stanovište i da nakon toga odbor iz ovih raznih mnijenja zauzme stanovište u onom smjeru, koje će odgovarati stanovištu većine članova, kao strukovnjaka.

Raspravu je otvorio predsjednik Bogoslav Kosović i pozvao tajnika da razloži predmet, koji se imade raspraviti.

Tajnik S. Majer razlaže sva moguća stanovišta u pitanju agrarne reforme obzirom na šume te izvada slijedeće:

Usljed revolucije u jeseni prošle godine, koja je izazvala slom starog režima i stvorila novu državu Srba, Hrvata i Slovenaca, izbile su na površinu ne samo političke potrebe, nego i razne društvene, bolje rekuć socijalne potrebe, koje apodiktički zahtjevaju svoje uređenje. Kraljevskim reskriptom stavljena je u izgled provedba agrarne reforme, koja subsumira i pitanje šuma, prem to pitanje nije u uskoj vezi sa samom agrarnom reformom, ali pošto je od velike važnosti za naše gospodare, to će rješenje agrarne reforme izazvati i rješenje šumskoga pitanja. Mi kao strukovnjaci možemo biti u stanovitom dijelu ovoga pitanja jedini zvani, da kažemo svoje mnijenje, a što se provedbe reforme šumarstva tiče, to je isključivo strukovno pitanje, pak je stoga i nužno, da u prvom redu razmotrimo sve eventualne mogućnosti, a zatim prema znanju i stečenom iskustvu prihvatimo ono stanovište, koja će vremenima, koja nas susreću, najbolje odgovarati.

Danas možemo kod rješavanja agrarnih i šumskih pitanja ustanoviti u glavnom tri smjera: komunistički, socijalni i kapitalistički ili razne smjerove, koji su nastali uslijed kombinacije ovih bitnih načela.

Kapitalistički smjer, ovako ga nazivam, pošto su baš kapitalisti glavni zagovornici nepovredivosti prava vlasništva, zahtjeva, da ovo pravo vlasništva ostane temeljem i sadanjem društvenom poretku, prema tomu, da se i agrarna reforma odnosno reforma šuma, provede na temelju dosadanih principa kupa i prodaje, kao jedino zakonitog sredstva za prenos prava vlasništva. O ovom smjeru ne ćemo imati mnogo za raspravljati, pošto nam je svima i predobro poznat, jer smo na ovim načelima odgojeni, te cijelo predratno naše mišljenje jedva da je mnogo i to u pojedinim zgodama od ovoga

smjera odstupalo. Znademo ali vrlo dobro, da je tisuće i tisuće sitnih i velikih zapreka bilo, da se iole pravedno rješi bilo agrarno bilo šumsko pitanje. Novac je bio jedini faktor, koji je važnu ulogu igrao, bez novca nije moglo biti govora o bilo kakovoj reformi, a bio je baš uvijek taj slučaj, da oni, radi kojih bi se bilo kakova reforma provadati imala, redovito novaca imali nijesu — a time je za njih i pitanje reforme rješeno bilo. Država nije mogla u tom pogledu mnogo učiniti, jer je i javno mišljenje bilo na strani kapitalističke grupe državljana, koji su uz veliko svoje bogatstvo mogli i javno mišljenje tako skretati na svoju stranu, kako su to već interesi kapitala zahtijevali. Svakako ali moramo uvážiti, da ovaj smjer još i danas igra najvažniju ulogu kod rješavanja sviju ovih pitanja, jer cijelo naše shvaćanje, sve naše škole, naša sprema i naš sveukupni dosadani rad bazira na kapitalističkom svaćanju društvenoga poretka, pak nije moguće, bez ogromnoga posla i mnogo vještine i znanja, odstupiti od ovoga smjera. Svaki odstup mora se temeljiti na valjanom poznavanju duše narodne i svaćanju, koje danas prevladava, jer ono, što većina ljudi drži da je dobro, to je zapravo i zakon i samo ustanoviti ono što ogromna većina drži valjanim, čini za danas jedine poteškoće. Odstupiti jednim mahom od kapitalističkog društvenog poretka znači stvarati revoluciju, koja bi mnoge i mnoge ekzistencije uništila, a bez da bi u velike koristila onima, koji bi tu revoluciju proizveli. Time smo ukratko ocrtali smjer kapitalističkog društvenog nastojanja, koje mora bezuvjetno biti ishodištem za svaki drugi društveni poredak, bez obzira na to, kako daleko zalazimo u socijalizaciju države.

Drugi ekstremni smjer društvenog poretka jest komunizam ili kako se općenito danas naziva, boljševizam. Komunizam je antipod kapitalizma, te je u glavnom onakav društveni poredak, kod kojega privatno pravni odnošaji prestaju, a vlasnikom sveukupne imovine postaje država. Prema tome i pojedini državljani sudjeluju na dobitcima proizvodnje u onoj mjeri, koliko radne snage u tu proizvodnju ulažu. Kod agrarne reforme bi to značilo, da jednim mahom prestaje dosadani vlasnik biti vlasnikom svojeg posjeda, ali bi imao i dalje obrađivati svoju zemlju, a od proizvodnje bi toliko dobio, koliko je rada u ovu proizvodnju uložio, odnosno,

koliko je drugoga rada za općenitost razvio. U šumsko-političkom pogledu razumljivo je, da sve šume postanu vlasništvo države, koja vodi brigu oko njihovog uzgajanja i uređivanja. Prestaju jednim mahom imovinske šume, prestaju šume zemljišnih zajednica, privatne, crkvene i sve ine po privatno pravnom načelu nastale šume. Vlasnikom šume postaje država, a suvlasnicima svi državljani u onom omjeru, koliko su kadri rada u korist općenitosti (države) uložiti.

Time su ocrтана dva ekstremna smjera, između kojih je moguće staviti na tisuće raznih drugih smjerova, koji svi mogu početi kod kapitalističkog smjera, a završiti kod koje komunističke ustanove.

Najizrazitija od svih mogućih smjernica, koja varira između kapitalizma i komunizma jest ona, koja pod imenom socionalne reforme dolazi do izražaja. Ona se u glavnome sastoji u tome, da se dosadalji zemljišni posjed razdijeli među one, koji će tu zemlju obrađivati. Oni bi i dalje ostali vlasnici toga zemljišta, ali nebi mogli posve po svojoj volji u pitanju otuđenja raspolagati. Kod šumarstva bi to značilo, da bi se dosadanje sve seljačke šume arondirale prema potrebi seljaka t. j. šume zemljišnih zajednica povećale bi se na teret sadanih vlastelinskih šuma, odnosno crkvenih, a imovinske na teret sadanih državnih šuma. Preostatak vlastelinskih, crkvenih i državnih šuma činio bi buduće državne šume.

Iz ovoga proizlazi, da moramo i mi, odalječiv se donekle od kapitalističkoga smjera, tražiti oslonu na socialnoj smjernici, približiv se donekle komunističkom smjeru. To već i prayda zahtjeva, jer niti naše cijelo društvo nije izrazitog svaćanja u bilo kojem od naznačenih smjerova, jer jedni naginju kapitalizmu, drugi komunizmu, a većina socializmu, već prema tomu, kako je tko odgojen ili bolje rekuć, kako je koga sudbina u životu više ili manje milovala ili proganjala. Mi dakle moramo potegnuti jednu crtu od kapitalizma do komunizma ili na bezbroju njenih točaka micati ćemo se napred, a stati ćemo tamo, gdje se bude najviše sila koncentriralo o jednu točku.

Naša je zadaća ustanoviti za reformu šumarstva onaj smjer, koji najbolje odgovara shvaćanju i potrebama državljana u kraljevini SHS, jer samo u tom slučaju imati će ta

reforma trajnu vrijednost, ako će moći svojim efektom udovoljiti potrebe velike većine naših državljana.

U debati, koja se je nastavno razvila, uzeo je prvi riječ član Dr. Gjuro Nenadić i razložio svoje stanovište ovako:

Današnji duh vremena traži, da se posjedovni odnošaji šuma stave na druge temelje, nego što su dosada bili. Važnost šuma se danas ne prosuđuje samo sa privatno gospodarskog, nego i sa općega narodno gospodarskoga gledišta. Šume daju direktne i indirektne koristi, a često su ove posljednje za mnoge krajeve daleko važnije od prvih, pa zato država ne smije više dozvoliti, da privatni posjednici šuma sa njima gospodare i raspolazu po svojoj miloj volji, bez obzira na interese cjeline, odnosno bez obzira na indirektne koristi, koje šuma svojim opstankom okolišnom pučanstvu pruža. Šuma nije objekat spekulacije, nego je objekat od velike i stalne vrijednosti, kojemu vrijednost konstantno, ali stalno raste. Kako znamo za mađarsko-njemačke vlade kod nas mnoge su šume u kratkom vremenu kao loš groš promijenile više vlasnika, a svaki se novi vlasnik nastojao iz šume obogatiti, bez obzira na ugrožene interese pučanstva dotičnog kraja. Da je pitanje državnog nadzora i slobodnog raspolaganja sa šumama bilo kod nas uređeno kako treba i kako je u interesu naroda potrebno, to se ne bi moglo dogoditi, kao što se nažalost dogodilo, da su najljepše šume kneza Schamburg-Lippea na desetke tisuća jutara, sastojće se od najljepših mladih šuma, po špekulantima od reda posječene, a tlo pretvoreno u močvaru, na golemu štetu sadanje i buduće naše generacije. Cjelina naroda ima prava i interesa tražiti, da se sa zemljištem u državi, koje se ne može teritorijalno proširiti, bez obzira na vlasnika gospodari tako, kako bi se od njega polučio najviši mogući prihod. Dali se najviši mogući prihod od šumskog zemljišta može polučiti, ako sa šumama upravlja država ili privatna osoba, to se mišljenja o tom razilaze. Sposobni i savjesni državni šumarski činovnici, mogu iste, ako ne i bolje uspjehe pokazati u šumskom gospodarstvu od privatnih šumar. činovnika. I u šumskom gospodarstvu, kao i u svakom drugom gospodarstvu, sve ovisi o svrsi shodnoj organizaciji rada te u nadzoru sposobnih stručnjaka nad vanjskim gospodarstvom u šumi, a ne samo u ispitivanju unutarnjeg uredskog

uredovanja. Imá država sa naprednim šum. gospodarstvom, u kojima su prihodi iz državnih šuma veći od onih privatnih šuma. Privatnih šuma ima kod nas u Hrvatskoj više od 700.000 jutara, s kojima se vrlo različito gospodari. Ima privatnih šuma, s kojima se dobro gospodari, a većim dijelom gospodari se nemarno i loše. Ovaj prigovor naročito tereti šume mrtve ruke ili crkvene šume, kojih ima oko 74.000 jutara. Njikovi uživaoci nastoje iz šuma izvući što veću korist, a malo ili ništa u šumsko gospodarstvo investirati. Odatle nastale štete trpe ne samo njihovi nasljednici, nego trpe i opći narodni interesi.

Privatni šumski posjed je u Hrvatskoj, vrlo različito razdijeljen. Tako u županiji varaždinskoj zaprema privatni šumski posjed 72%, u virovitičkoj 70%, u požeškoj 48% u modruško-riječkoj 52% od svih šuma u županiji. U Zagorju ima sela, gdje se međašni znaci šuma nalaze u seljačkom dvorištu. Svi ti posjedovni odnošaji nužno sile, da država preuzme stanovite korekture na privatnom šumskom posjedu, jer svi ovakovi, kakovi su danas, znatno smetaju razvitku slobodnog i naprednog seljačkog stališa.

U nijedno doba nije se više priznavala važnost opstanku državnih šuma kao danas. Iz svih društvenih slojeva čuje se govoriti, da se državni šumski posjed proširi. U velikom dijelu ima se to pripisati danas vladajućem državnom socijalizmu, jer se danas općenito zahtjeva, da država čini ovo ili ono; od države se očekuje svaka pomoć na svim poljima socijalnoga života. Prije 100 godina sve se dobro očekivalo od rada pojedinca, a danas naprotiv sve očekuje od državnog i komunističkoga rada.

Početak 19. stoljeća mnogi su nacionalni ekonomski zagovarali prodaju državnih šuma. Primjer je za to dala Francuska, te tada vladajuće mišljenje, da je država kao svaka druga korporacija nesposobna za valjano iskorišćivanje šuma. To shvaćanje o nesposobnostima države za vođenje šumskoga gospodarenja širilo se uporedo s naukom glasovitoga nacionalno-ekonom. pisca Adama Smitha i u Austriji, gdje je prodaja državnih šuma od početka prošlog vijeka do g. 1874. bila na dnevnom redu, te zbog koje u današnjoj Českoj i Moravskoj nema skoro ništa državnih šuma. Kako sam spomenuo danas svi obrazovani ljudi, a ne

samo mi šumari, imaju posve drugo shvaćanje o važnosti državnih šuma. U šumskoj politici se danas uči, da državne šume predstavljaju jezgru, oko koje se privatne i općinske šume mogu slagati. U svim naprednim zemljama državna šumska uprava u tehničkom pogledu predstavlja uzorak, po kojem se gospedarenje u drugim šumama mora voditi. Kod nas se ne smije reakcionarna i nazadna državna šum. uprava, vođena po Mađarima upoređivati s najboljom šumskom upravom veleposjednika. Povećanje državnog šumskoga posjeda opravdano je u toliko, u koliko kod toga ne će interesi malih ljudi i općina trpiti. Kako će država svoj šumski posjed proširiti ali tako, da će upravu nad šumskim veleposjedom uzeti u svoje ruke ili da će šume od privatnika odkupiti, te da li takovu transakciju dozvoljavaju financijalna srestva države, to je pitanje, koje ne ćemo riješiti mi šumari. Po mojem mišljenju naša je dužnost, da iz ovih šuma polučimo što veću korist, jer je drvo naših šuma zlato, za koje ćemo u zamjenu dobiti drugu robu, koju sada nužno trebamo, te pomoću kojeg ćemo popraviti našu i onako klimavu valutu. Uz eksistenciju državnih šuma imaju svoj *raison d'être* na opstanak i općinske šume i šume malih privatnika. Sa šumsko političkoga gledišta dolaze općinske šume po svojoj važnosti u isti red sa državnim šumama, no one svoju zadaću izvršuju nešto u manjem opsegu. Iskustno je pokazalo, da općinske šume izvršuju svoju funkciju samo onda, ako su one vlasnost što manje općine ili sela, a ne od više sela ili općina. Naš narod je vrijednost ovakovih šuma najbolje karakterisao sa riječima: „Svačije i ničije.“

Naše imovne općine kao velike organizacije od mnogo političkih općina pokazale su svojim dojakašnjim životom, da se među pravoužitnicima jedne imovne općine nije razvio osjećaj solidarnosti u zaštićivanju i unapređenju interesa cjeline, nego svaki pravoužitnik nastoji, da iz zajedničkih šuma izvuče što veću korist za sebe. Fakat jest, da se u duši pravoužitnika imovne općine nije razvio živi osjećaj zajednice interesa, nije se razvilo ono, što bi Nijemac označio sa riječi „Gemeinsin.“ Što više odmiče vrijeme od postanka imovnih općina, to više blijedi slika njihovog prvotnoga stanja. te je prijevka potreba, da se imovne općine reorgani-

*Što će i
Kad budu
svoje jedine
općine*

ziraju ne samo gledom na njihovu unutarnju upravu, nego i gledom na svrhu, za koju su osnovane. Imovne općine su jedinstvene institucije, kojima nema sličnih na cijelom svijetu, te koji su u našem nacionalnom životu igrale važnu ulogu, što su spriječile da se tuđi živalj nije uvukao u posjed imovne općine. Uvažujući sve to što sam rekao o imovnim općinama, te sa šumsko-političkoga gledišta polazeći, morati će se imovne općine razdijeliti na seoske općine ili zemljišne zajednice, te svakoj dati potrebnu joj površinu šuma. A pošto su im. obć. nepravedno segregirane, to će se od državnih šuma morati uzeti potrebni dio i površina svake zemalj. zajednice zaokružiti sa dovoljnom količinom šuma. Razdiobu imovnih općina predviđa i zakon s imovnim općinama. Isto tako se moraju segregacije obnoviti u bivšem Provincijalu i ovde pod tuđinskom vladom nanesene nepravde narodu našem popraviti. Svako selo mora dobiti dovoljnu površinu šuma, u kojima upravu i čuva je mora preuzeti država. Preostali dio državnih i crkvenih šuma mora činiti državni šumski posjed. A preostali dio veleposjeda, nakon obavljene sepregacije ima se ostaviti njihovim vlasnicima, jer i mi kao napredna i kulturna država moramo štiti pravo privatne svojine, no država kod toga mora imati pravo intervencije, koja se sastoji u tome, da se slabi prema jakim zaštite. Osobito to vrijedi u onom slučaju, ako privatni šumski posjed gospodari nemarno i na štetu općih narodnih interesa. Položaj, koji privatni šumski posjed u jednoj državi zauzima jest različit, te ovisi o tomu, da li je više zastupan veliki ili mali seljački posjed.

Mali ili seljački šumski posjed je od vanredne važnosti. Posjed šume za seljaka znači štedionu ili rezervnu glavnica, kojom se on pomaže u nuždi i koja mu diže kredit, te kod raznih obiteljskih razračunavanja prigodom nasljedstva, udaje i t. d. sprečava raskomodacije posjeda.

Osim toga se pokazalo, da u onim krajevima, gdje postoji mali seljački posjed, da su općinske i državne šume bolje sačuvane, da narod šumu više čuva i pazi.

U izloženom pravcu zagovarati ću kao član povjerenstva o agrarnoj reformi, riješenje šumskog pitanja.

Iza toga iznaša odbornik Andrija Perušić svoje stano-
vište te ga bazira na absolutnoj socialnoj pravednosti, tvr-

deći, da sve reforme, koje se oslanjaju na kapitalističkoj smjernici, neće moći za dugo udovoljiti željama naroda. On zahtjeva, da se što dalje udaljimo od privatno pravnih načela i približimo se što jače komunističkom smjeru, jer će time naša reforma rajnije značenje dobiti, u pretpostavi, da razvoj svijeta teče prema komunističkom uređenju društva. On zahtjeva da bi član društva Dr. Nenadić, koji je član odbora za agrarne reforme, u tom odboru iznio stanovište šumarskoga društva onako, kako će to društvo zaključiti. Većina odbornika se ne slaže s tim stanovištem, nego želi, da u odboru za agrarne reforme sudjeluju posebni izaslanici šumarskog društva.

Predsjednik predlaže, da bi se izabrao posebni pododbor, koji bi stajao u kontaktu sa delegiranim članom, te bi davao upute svome delegatu, koje bi on stanovište u ime šumarskog društva zastupati imao, ujedno predlaže, da se meritorno raspravi pitanje reforme šuma. Na to tajnik iznaša slijedeće svoje stanovište:

U kraljevini S H S razlikujemo šume državne, imovinske, zemljišnih zajednica, crkvene, općinske, raznih korporacija i privatne, bilo slobodne, bilo opterećene sa služnostima. Ove šume imaju potrebe sveukupnog žiteljstva u državi S H S namirivati. U cijeloj državi razlikujemo u glavnom selsko i gradsko žiteljstvo. Selsko žiteljstvo čini po prilici 80% pučanstva, a gradsko 20. Tako bi se i šume razdijeliti imale. Specijalno za Hrvatsku i Slavoniju držim, da bi najshodnije bilo, da svaka općina dobije svoju šumu. Te bi se šume dodjeljivale općinama iz dosadanih šuma imovnih općina i zemljišnih zajednica, a u koliko nisu dosta velike, to bi se povećale iz vlastelinskih i državnih šuma, tako, da bi svaka općina imala svoju šumu, kojom bi po načelima šumskoga zakona, koji bi se izvaditi imao, upravljala. Time prestaju postojati imovinske šume, koje i tako ne bi za dugo opstojati mogle. Sve preostale vlastelinske šume, koje nadilaze stanovitu veličinu (oko 1000 jutara), imala bi država preкупiti od dosadanih vlasnika.

Prema tomu imali bi u državi tri vrste šuma i to općinskih, državnih i privatnih. Općinske bi šume namirivale potrebu sela, državne potrebu gradskoga pučanstva i potrebe industrije, dočim bi privatne šume, koje ne će više znatnu

površinu zapreмати, namirivale potrebe gospodarske njezinoga vlasnika i manje industrije.

Na ovaj bi način mogli lahko namiriti sve potrebe na drvu ukupnoga žiteljstva, jer sela bi imala svoje općinske šume, a gradovi bi dobivali nužno drvo, u koliko već sada pojedini gradovi nemaju svojih šuma. Državne bi šume namirivale potrebu industrije, a privatne potrebu većih gospodara i manje industrije. Razumljivo je, da bi i općinske šume znatnu količinu drva industriji na raspolaganje stavljati mogle, kao i mnoge privatne šume, a državne bi šume opet mogle prodavati svoje drvo općinama. Najvažnije pri tomu jest to, da bi time sveukupni šumski kompleks najpravednije razdijeljen bio, a o valjanoj budućoj upravi ovisilo bi, da li bi ove šume svojoj pravoj svrsi odgovarale. Država bi u tom slučaju oko 40% sviju šuma posjedovati morala.

Predsjednik naglašuje, da bi se i pašnjaci, obrasli sa šumom, koji nisu za pašu podesni, pritegnuli u teritorij šume, a da se kod uzgoja šuma veća pažnja posvećuje potrebama seljačkih gospodara, sa osobitim obzirom na pašu.

Odbornik Šimić predlaže, da bi se sve šume podržavile, dakako iznad stanovitoga minimuma, te prešle pod državnu upravu; a država bi se imala brinuti, da namiruje potrebu općina i gradova.

Odbornik Markić upozoruje na poteškoće, koje bi kod razdiobe na općine naišle, jer da je to skoro neprovedivo iz razloga, što će neke općine, pa ma se kakogod pravedno dijelilo po općinama, biti upućene na šume, koje se nalaze na teritoriju drugih općina, u kojima su do sada drvo vlastiti općinari dobivali.

Predsjednik primjećuje, da je to i do sada bilo, pak će žitelji iz krajeva siromašnih sa šumom morati služiti se sa onakovim šumama, koji im baš ne leže povoljno.

Pošto je ali ovaj predmet tako opsežan, a ako se zađe u detalj, to se poteškoće upravo gomilice nameću, to predlaže, da bi se ova rasprava u glavnim crtama otisnula u društvenom glasilu sa molbom na sve članove društva, da svoje stanovište čim prije pismeno saopće sa osobitim obzirom na specijalne prilike, koje u tamošnjem kraju dolaze do izražaja i na koje bi se kod rješavanja šumske reforme obzira uzeti moralo.

to govori zbog nastupanja sa šumama koje do sada su

Mišljenja pojedinih članova koja će pismeno na šumsko društvo saopštena biti, objelodaniti će se u slijedećem broju Šumarskoga lista.

Saopćio Mayer.

Osobne vijesti.

Imenovanja. Njegovo kraljevsko Visočanstvo regent Aleksandar imenovao je u prvom ministarstvu kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca dra. Mehmeda Spahu ministrom šumarstva i rudarstva.

Povjerenik za narodno gospodarstvo imenovao je: apsolutenta šumarske akademije Velimira Polaka privremenim kotarskim šumarom u X. činovnom razredu sa sustavnim berivima, dodijeliv ga na službovanje kr. kotarskoj oblasti u Sv. Ivanu Zelini; apsolutenta šumarske akademije Gjuru Šokčevića privremenim šumarskim vježbenikom kod brodske imovne općine; ispitnog šumara Pavla Polovića kotarskim šumarom I. razreda u X. činovnom razredu kod kotarske oblasti u Gračacu; šumarskog vježbenika Antu Premužića kotarskim šumarom u X. činovnom razredu sa sustavnim berivima kod otočke imovne općine; šumarskog vježbenika Maksa Fischera kotarskim šumarom u X. činovnom razredu sa sustavnim berivima kod gradiške imovne općine; šumarskog vježbenika Stevana Kolarovića kotarskim šumarom u X. činovnom razredu sa sustavnim berivima kod petrovaradinske imovne općine.

Povjerenik za narodno gospodarstvo imenovao je zemaljske šumarske nadzornike I. razreda Andriju Kopriča i Gjuru Cesa-rića, županijske šumarske nadzornike I. razreda Dragutina Matizovića, Aleksandra Havličeka i Dragutina Gürtha, zemaljske šumarske nadzornike II. razreda Antuna Jovanovca i dra. Vasilija Vučkovića, županijske šumarske nadzornike I. razreda Josipa Jakopca, Ljudevita Szentgyörgyia, Milana Gjurekovića, Rudolfa Erny-a, Josipa Majnarića i Rudolfa Kolibaša šumarskim nadzornicima I. razreda u VII. činovnom razredu; županijske šumarske nadzornike II. razreda Franju Jindru, Ratislava Maksića, Adolfa Dumengjića, Dušana Weinera, Andriju pl. Ferenzfya, Dinka Blažića, Milana Lepušića, Vinka Augustina, Rudolfa Sablića, Ljubomira Bugarovića, Josipa Grünwalda ml., profesora Alfonsa Kaudersa, zemaljskog šumarskog nadzornika II. razreda Levina Hauisea, županijskog šumarskog nadzornika I. razreda Slavka Sutlića, županijske šumarske nadzornike II. razreda Josipa Grünwalda st., Antuna Resza, Gjuru Demetrovića, Milana Weinera, Bartola Pleška i Antuna Baličevića šumarskim nadzornicima II. razreda u VIII. činovnom razredu; županijske šumarske nadzornike II. razreda Josipa Gulina, Šandora pl. Köröskénya, Ivana Odžića, Milana Žibrata, Rafaela Dvoršaka, Gjuru Grlića, Josipa Hecknera, i Gašu Vaca, zatim kotarske šumare Nikolu Pleša, Ota pl. Koretića, Nikolu Šuberta, Krešimira pl. Stanisavljevića, Petra Georgijevića, Velimira Kö-

röskenyia, Budimira Strgara, Srečka Mayera, Nikolu Stivičevića, Arnolda Gerstmana, Paju Popovića, Emila Benića, Mihajla Deretu, Josipa Feya, Viktora Bönela, Josipa Uroića, Marka Šebetića, Ivana Balića, Peru Kovačevića i Antuna Abramovića šumarskim nadpovjerenicima u IX. činovnom razredu; kotarske šumare Milana Pichlera, Slavka Zastavnikovića, Vladimira Škorića, Branka Manojlovića, Albina Leusteka i Pavla Polovića šumarskim povjerenicima, a kotarskog šumara Velimira Polaka i šumarskog vježbenika Ljudevita Malnara privremenim šumarskim povjerenicima u X. činovnom razredu sa sustavnim berivlma, ostavljajući ih sve na dosadanjem mjestu službovanja.

Povjerenik za narodno gospodarstvo imenovao je kod uprave državnih šuma u Hrvatskoj i Slavoniji šumarske vježbenike Adolfa Jošovca i Krešimira Katića, šumarsko-inžinirskog vježbenika Todora Španovića, apsoluta šumarske akademije Josipa Ambrinca, šumarsko-inžinirskog vježbenika Branka Dujića, šumarskog vježbenika gjugjevačke imovne općine Marijana Majnarića, vježbenika katastralne izmjere te apsoluta šumarske akademije Petra Grahovca, vlastelinskog šumarskog pristava Adama Mikića, privremenim šumarsko-inžinirskim pristavima u X. činovnom razredu; šumarskog inžinira Petra Vukovića šumarskim nadinžinirom u VIII. činovnom razredu; kotarske šumare Petra Petrovića i Mirka Medakovića šumarskim inžinirima u IX. činovnom razredu.

Povjerenik za narodno gospodarstvo imenovao je nadlugare Adolfa Lea, Matu Štefanovića, Petra Katića, Jurja Barca, Tomu Gjuraševića, Stevu Bogoevića, Matiju Mijatovića, Zahariju Zjalića, Alberta Crepića, Tomu Bradača, Antuna Radetića, Simu Polovinu i Martina Kolara šumarskim akcesistima u XI. činovnom razredu.

Povjerenik za narodno gospodarstvo imenovao je kod uprave državnih šuma u Hrvatskoj i Slavoniji nadlugare Petra Micića, Stjepana Sučevića, Luku Lisca, Gjuru Gašića, Antuna Francetića, Edu Grospića, te pisarničkog pomoćnika Radoslava Kondića pisarničkim oficijalima u XI. činovnom razredu.

Gradsko zastupstvo u Požegi promaknulo je svoga nadšumara Antuna Jančikovića u čin šumarnika.

Premještenja. Povjerenik za narodno gospodarstvo premjestio je iz službenih obzira šumarskog nadpovjerenika Srečka Mayera od kotarske oblasti u Križevcima k povjereništvu za narodno gospodarstvo.

Umrli. † Vjenceslav Potočnjak. U Novogradiški umro je dne 19. prosinca 1918. šumarnik gradiške imovne općine Vjenceslav Potočnjak u 52. god. života. Pokojni Vicko rodio se u Novom (Vinodol). Šumarske škole je svršio u Križevcima, te je od svršetka svojih študija kroz punih 29 godina služio kod gradiške imovne općine, najzad dugo godina kao upravitelj gradiške šumarije, a zadnjih nekoliko godina kao kontrolni šumarnik. Prem je

gotovo cijelu svoju mladenačku i muževnu dobu proživio u Slavoniji, ostala mu je mnoga lijepa osebina čovjeka Primorca, naročito njegova vesela ćud i njegova iskrenost spram brojnih mu prijatelja i znanaca. U službi je bio dobar radnik i vjeran drug, jednako starijim i mlađim kolegama. Slava mu!

† Gedeon Ogrizović. U Glini umro je dne 31. prosinca 1918. upravitelj I. banske imovne općine nadšumarnik Gedeon Ogrizović u 48. god. života. U pokojnom Geci izgubila je imovna općina marna radnika oko podizanja njenog šumskog gospodarstva i njene imovine, a tamošnje šumarsko činovništvo svog vrlog upravitelja i druga. Pokojnik bio je kao Srbin svom dušom naš narodni čovjek, jednako štovan od Srba i Hrvata. Mnogo je trpio za političke ideale svoga naroda, jer je i on u veleizdajničkom procesu bio zatvoren i suđen. Bila mu trajna uspomena među nama! Slava mu!

Društvene vijesti.

Literarnoj zakladi priposlalo je kr. šumarsko ravnateljstvo u Zagrebu iznos od 50 (pedeset) kruna, umjesto vijenca na odar pok. kr. šumar. inženiru Milanu Višnjicu.

Gosp. Stjepan Prpić, nadšumar u Vrginmostu poslao je za literarnu zakladu iznos od 10 kruna.

Pripomoćnoj zakladi poslao je gosp. Stjepan Prpić nadšumar u Vrginmostu iznos od 10 kruna.

Zapisnik o odborskoj sjednici hrv.-slav. šumarskog društva, koja je obdržavana na 10. prosinca 1918. u 3 $\frac{1}{2}$ sata po podne u Šumarskom domu u Zagrebu.

Predsjedao je I. podpredsjednik g. Marino de Bona, a prisustvovala su gg. tajnik Ante Kern, blagajnik Ljudevit Szentgyörgyi, te odbornici: Vilim Dojković, Josip Majnarić, Dr. Gjuro Nenadić, Dr. Andrija Petračić, Dragutin Polaček, August Ružićka, te Dragutin Trötzer.

Nakon što je predsjedatelj pozdravio prisutne, prešlo se je na raspravu slijedećeg dnevnog reda.

Točka I.

Čitanje i ovjerovljenje zapisnika zadnjih dviju sjednica.

a) Čita se zapisnik sjednice od 25. rujna t. g., koji u sjednici od 9. studenoga t. g. nije ovjerovljen stoga, što je to bila svečana sjednica sazvana samo u svrhu pozdrava Narodnog Vijeća SHS.

Buduć na zapisnik nije bilo primjetaka, to su za ovjerovljenje izabrana gg.: Vilim Dojković i Dr. Gjuro Nenadić.

b) Čita se zapisnik izvanredne svečane sjednice od 9. studenoga t. g., te jer nije primjedaka, to su za ovjerovljenje izabrana gg. Josip Majnarić i Dr. Gjuro Nenadić.

Točka II.

Izvješće o tekućem poslovanju.

1. Blagajnik izvješćuje, da je sa današnjim danom stanje društvenih novčanih dnevnika slijedeće:

a) Društvene imovine sa 36.011 K 36 fil.

b) Pripomoćna zaklada „ 15.447 „ 07 „

c) Literarna zaklada „ 7.124 „ 86 „

Te imovine uložene su koristonosno u vinkuliranim uložnicama i vrijednosnim papirima domaćih novčanih zavoda — izuzam 5100 K, koje se nalaze u obveznicama državnih ratnih zajmova.

Na 1. XI. t. g. dospjele kupone tih obveznica u iznosu od 107 K 50 fil. uspjelo je blagajniku unovčiti, nu kako tečaj tih obveznica neprestano pada, pita bili te obveznice unovčio, ili bi se one imale i nadalje pridržati.

Zaključeno je, da odbor o tomu ne stvara zaključak, nego da se to pitanje iznese pred izvanrednu skupštinu na 29. o. m.

2. Tajnik izvješćuje, da je obzirom na zaključak odbora od 27. VII. točke VI./1. sporazumno sa g. dr. Nenadićem kao upraviteljem Šum. doma, konačno odlučeno, da se tvrdci Škrbić preda popravak roulleauxa u prozorima doma, te je predsjedništvo tu tvrdku na 17. X. t. g. pod brojem 64. pozvalo, da te opravke čim prije — po mogućnosti još tečajem ove godine izvede.

Uzima se na znanje.

3. Predsjedništvo ugar. zem. šumarskog društva upravilo je na 5. XI. t. g. na naše šumarsko društvo brzojav u magjarskom i hrvatskom jeziku, slijedećeg sadržaja: „Na temelju našeg starog saveza umoljavamo cijenjeno društvo posestrino, da tamo ostale ugarske šumarske činovnike i šumarske namještenike, te njihovo imanje pod svoju kolegijalnu obranu uzeti izvoli.“

Buduć je međutim bio brzojavni saobraćaj za neko vrijeme prekinut, to je društveno predsjedništvo, nakon posavjetovanja sa nekolicinom gg. odbornika, moglo tek na 11. XI. t. g. pod brojem 76. poslati spomenutom društvu slijedeći brzojav:

„Zemaljskom šumarskom društvu — Budapest. Na brzojavku glede zaštite ugarskih šumarskih činovnika na području Hrvatske i Slavonije, čast je priopćiti, da ti činovnici i njihove imovine uživaju istu slobodu i pravnu zaštitu kao i svaki drugi hrvatski državljanin, te da stoga od strane ovoga predsjedništva ne treba posebne zaštite.“

Uzima se do znanja.

4. U povodu zaključka ovogodišnje društvene glavne skupštine, da se na sabor i na bana podnese predstavka, kojom se moli, da bi se u onom slučaju, ako dođe do zakona o podavanju imetka, od takovog podavanja izuzele imovne općine i zemljišne zajednice kao posjednice šuma, — su dopisom od 17. X. t. g. broj 66 zamoljene bolje stojeće imovne općine za priopćenje podataka o tomu, koje svote su one do sada dale u opće korisne svrhe, da se predstavka može što bolje motivirati

Njeke imovne općine su toj zamolbi udovoljile, a njeke su odgovorile, da obzirom na međutim nastale velike državopravne promjene drže podnašanje u govoru stojeće predstavke bez redmetnom. Toga mnijenja jeste i društveno predsjedništvo, koje predlaže, da se o tomu stvori zaključak.

Zaključeno je, da je predstavka bezpredmetna i da se stoga ne ima podnesti.

5. Kao novi članovi prijavili su se slijedeći.

a) Kao utemeljitelj pristupio je društvu dosadnji redoviti član g. profesor Dr. Gjuro Nenadić u Zagrebu, te posredstvom člana g. Gaše Vaca g. Radovan pl. Kukuljević, vlastelin u Ivancu. Prvi je utemeljiteljni prinos od 200 K položio u obveznicama ratnog zajma, a drugi u gotovom novcu.

b) Kao članovi I. razreda pristupila su gg. Adam Mikić, vlast šumar. pristav u Tompojevcima; Krešimir Katić, šumar. vježbenik kod šumar. odsjeka u Zagrebu; Miloš Ervačanin, šumar. vježbenik II. ban. imov. općine u Dubici; Adolf Jošovec, šumar. vježb. kod šumar. odsjeka u Zagrebu; Velimir Polak, apsolvent šumarstva u Karlovcu; Ilija Slijepčević, šumar. inžinir u Glini; Petar Petrović, kotar. šumar u Samoboru; Nikola Šubert, kotar. šumar u Draganiću; Gjuro Petrak, šumar. vježb. slunjske im. općine u Karlovcu; Rudolf Bergan, vlastelinski nadšumar u Delnicama; te Artur Bergan, vlast. šumar. pristav u Lekeniku.

Svi navedeni primaju se kao članovi.

Točka III.

Rješavanje prispjelih podnesaka.

1. Činovništvo otočke imov. općine poslalo je osmrtnicu, glasom koje je 2. XI. t. g. umro u Sincu društveni član Petar Marijan, nadalje je ugarsko zem. šumar. društvo poslalo osmrtnicu, glasom koje je na 20. X. t. g. umro Dr. Albert Bedé, bivši šef šumarstva u ministarstvu u Budapešti i začasni član našeg šumarskog društva; te konačno je glasom priopćenja gđe Lujze ud Boellein, umro njezin muž, umirovljeni šumarnik brodske im. općine i društveni član Koluman Boellein, na 22. II. t. g. u Djakovu.

Odbor svima kliče „Slava.“

2. Tiskara C. Albrecht, kod koje se štampa Šumarski list Lugiarski vijestnik, je dopisom od 21. X. t. g. priopćila, da počam od toga dana povisuje dosadanje cijene štampanja za 15%.

Zaključeno je, da se obzirom na to, što ta tiskara neprestano povisuje cijene, imaju ine tiskare pozvati, da stave ponude, uz koje cijene bi one htjele preuzeti u govoru stojeće štampanje.

3. Ban Hrvatske, Slavonije i Dalmacije je dopisom od 10. X. t. g. broj IV.—3660 priopćio, da je za podavanje mnijenja institucijama, stojećima pod upravom ministarstva financija, za područje Hrvatske i Slavonije, imenovao naše šumarsko društvo.

Uzima se na znanje.

4. Zem. vlada, odjel za bogoštovlje i nastavu javlja dopisom od 27. rujna t. g. broj 23.808 (druš. broj 51 ad.), da je povodom zamolbe šumarskog društva, dala društveni Šumarski muzej, koji je

na porabu i upravu predan šumarskoj akademiji u Zagrebu, osje-
gurati od dosadanih 47.000 K na 70.000 K.

Uzima se do znanja.

5. Ladislav Stromszky, šumar. nadinžinir u Zagrebu javlja,
da svršetkom 1. g. istupa iz društva.

Uzima se do znanja.

6. Buduć bi bilo potrebno, da se dvorište u Šumarskom domu
planira tako, da bi ono od zidova zgrade imalo dovoljno pada
prema odvodnom kanalu, to je g. profesor Dr. Gjuro Nenadić kao
upravitelj doma zatražio o tomu ponudu od poduzetničke tvrdke
braće Cernelutti, koja zato traži 1.927 K.

Obzirom na veliku svotu, te jer se mora predmjevati, da će
sada početi padati cijene radne snage, zaključeno je, da se taj rad
za sada odgodi do pojeftinjenja nadnice.

7. Odbor hrvatske mense academice u Zagrebu moli, da bi
društvo toj mensi obzirom na veliku skupoću živežnih namirnica,
podjelo njeku potporu.

Buduć proračunom ne ima za to raspoloživih sredstava, zaklju-
čeno je, da se taj predmet iznese pred narednu izvanrednu skup-
štinu na 29. o. mj.

8. Glasom zaključka odbora od 25. IX. t. g. točka III./3. ima
se danas riješiti molba jugoslavenske mense u Gracu za podjelenje
novčane potpore.

Obzirom na međutim se desivše velike državno-pravne pro-
mjene ne mogu jugoslavenski slušatelji nastaviti svoje nauke u
Grazu. Stoga prestaje spomenuta mensa, te je zaključeno, da se
molba kao bezpredmetna metne a. a.

9. Izvješćuje se, da je nakon odlaska bolnice Crvenog križa iz
Šumarskog doma postalo potrebnim, da se sve peći na novo iz-
mažu, a neke dapače i prelože. Prema ugovoru spadaju na društvo
također i peći u prostorijama, u kojima se nalazi šumarska
akademija.

Čišćenje i preloženje obavila je pečarska udruga u Zagrebu,
te predložila račun na 1.383 K.

Zaključeno da se račun ima isplatiti.

Točka IV.

Razdioba potpore iz pripomoćne zaklade

U svemu je stiglo 8 molba. Od tih imaju glasom zakladnice
Köröskenijske zaklade pravo dobiti potporu 6 moliteljica, dočim
Ada udove Ciganović i Gabriela Malin ne imaju pravo s raz-
loga, što njihovi muževi nisu bili članovima te zaklade.

Zaključeno je, da se podjele potpore i to Mariji Sekula sa
120 K; Dragici Brosig sa 100 K; Anki Vraničar sa 80 K; Dori
Adamek sa 70 K; Emiliji Perc, Mariji Furlan i Milki Gürtler
po 60 K; te Petri Simić sa 50 K, a molbe A. Ciganović i G.
Malin ne uvažuju se iz u predlogu navedenih razloga.

Točka V.

Eventualni predlozi.

Buduć nije bilo nikakvih predloga, to je predsjedatelj zaključio sjednicu time, da će se ovaj zapisnik ovjerovati u slijedećoj sjednici.

Predsjedatelj:
Bona v. r.

Tajnik:
Kern v. r.

Polaček v. r. Petračić v. r.

Zapisnik o odborskoj sjednici hrv. slav. šumar. društva, koja je održana na 28 prosinca 1918. u 3^{1/2} sata poslije podne u Šumarskom domu u Zagrebu.

Predsjedao je l. podpredsjednik g. Marino de Bona, a prisustvovala su gg. tajnik Ante Kern, blagajnik Ljudevit Szentgyörgyi, te odbornici Vilim Dojković, Rudolf Erny, Dr. Gjuro Nenadić, Dr. Andrija Petračić, Dragutin Polaček, te Dragutin Trötzer, Nakon otvorenja sjednice raspravio se je slijedeći dnevni red:

Točka I.

Čitanje i ovjerovljenje zapisnika prošle sjednice.

Na pročitani zapisnik nisu stavljene nikakove primjedbe, te su umoljena gg: Dr. A. Petračić i D. Polaček da ga ovjere.

Točka II.

Izvješće o tekućem poslovanju.

1. Tajnik izvješćuje, da je obzirom na to, što još na 26. VIII. t. g. pod brojem 37 državnom nadodvjetništvu dostavljeni potpisani ugovor o iznajmljenju prostorija u II. spratu zapadnog krila društvene zgrade za šumarsku akademiju, — nije društvu vraćen, informirao se kod nadodvjetništva o stanju stvari, te mu je rečeno, da je taj ugovor poslan na gruntovnu uknjižbu, te čim bude od onud vraćen, da će biti dostavljen društvu.

Uzima se na znanje.

2. Kao novi članovi I. raz. prijavili su se gg: Petar Vuković, šumar. nadinžinir u Zagrebu, Stanko Rukavina, šumar. vježbenik gradiške imov. općine, Stjepan Bevelaqua, šumar. inžinir u Kostajnici i Bartol Baretić, šumar.-računarski revident na Sušaku.

Primaju se kao članovi.

3. G. Ratislav Maksić, župan. šumar. nadzornik začlanio se u Köröskenyjevu pripomćnu zakladu, uplativ 10 K.

Uzima se na znanje.

4. Blagajnik izvješćuje, da je sa današnjim danom stanje imovine slijedeće:

a) Društvene imovine	36.738 K 36 fil.
b) Pripomoćne zaklade	14.857 „ 07 „
c) Literarne zaklade	7.124 „ 86 „

Sve te gotovine uložene su u vinkuliranim vrijed. papirima uložnicama domaćih novčanih zavoda.

Prima se do znanja.

Točka III.

Rješenje prispjelih podnesaka.

1. Činovništvo gradiške imovne općine poslalo je osmrtnicu, po kojoj je na 19. o. mj. preminuo društveni član gosp. Vjenceslav Potočnjak, šumarnik iste imovne općine.

Gg. odbornici ustaju i kliču mu „Slava“!

2. Težea pl. Dragančić, sirota iza pokojnog državnog šumarnika Stanka pl. Dragančića, koji je umro još g. 1877. moli, da joj se podjeli potpora. Ona je navodno stara 74 godine, uživa godišnju milostinju od 122 K, te radi slabog očnog vida i reumatizma u ruci, ne može ništa privređivati.

Zaključeno je, da se molba ne može uvažiti.

Točka IV.

Rasprava o predlozima za izvanrednu skupštinu na 29. XII. t. g.

1. Prije prelaza na te predloge izvješćuje tajnik, da je odbornik g. Jovo Metlaš sa još 19 činovnika petrov. imov. općine, koji su članovi šumarskog društva zamolio podneskom od 4. o. m., da se za 29. o. m. sazvana izvanredna skupština, radi sadanjih izvanredno neshodnih i teških prometnih prilika, odgodi na povoljnije vrijeme.

Društveno predsjedništvo je moliteljima pod brojem 96 odgovorilo, da kratka odgoda ne bi imala svrhe, a odgoda na znatno dulje vrijeme da nije dopustiva.

S istih razloga zamolio je i odbornik g. Slavoljub Slapničar dopisnicom od 20. o. m. u ime svoje i ostalih drugova u Bjelovaru i okolici, da se skupština odgodi.

Iz već navedenih razloga ne može se niti ta zamolba uvažiti, te se skupština mora sutra održati.

Na pretres imaju joj se prema zaključcima odborske sjednice od 10. o. m. točke II./1. i III./7. predložiti pitanje o tomu: a) da li se obveznice ratnih zajmova koje su znatno pale u tečaju, imaju zadržati ili prodati; i b) molba hrvatske mensae academicae u Zagrebu, koja obzirom na sadanju izvanrednu skupoću živežnih namirnica moli, da joj se podjeli potpora.

Uzima se na znanje.

Za sutrašnju skupštinu su najavljeni, odnosno predloženi slijedeći predlozi.

a) Član g. Josip Grünwald ml. je brzojavno najavio predlog glede osnutka lugarske škole.

b) Član g. Srećko Majer predložio je predavanje o programu budućeg rada glede šumarstva u državi SHS. To predavanje sadržaje i njeke predloge, koji ali nisu konkretizirani i stilizirani tako, da bi bili sasvim jasni, nu razabire se ipak toliko, da stavlja predloge o budućoj organizaciji šumske uprave u državi SHS; zatim o organizaciji šumarske nastave u savezu sa gospodarskom, rudarskom i veterinarskom; te konačno o preustrojtstvu šumarskog društva.

c) Član g. Gašo Vac je brzojavno najavio predloge: 1. glede naziva šumarskog društva; 2. glede uređenja lugarskog pitanja kod zem. zajednica i šumarija; 3. glede preteriranja i proganjanja šumara; te 4. glede obnove segregacija.

d) Član g. Stjepan Bevelaqua, poduprt po članu g. Nikoli Pleši predlaže, da se Narodno Vijeće i povjerenik za narodno gospodarstvo umole, da se šumar. nadsavjetnik Emil Tordony, iz razloga navedenih u obrazloženju predloga, stavi na raspolaganje ugarskom ministarstvu za poljodjelstvo.

e) Član gosp. Nikola Pleša stavio je u jednom podnesku 13 predloga, koji su ali tako omašni, da se ne mogu ovdje posebno navesti.

f) Konačno član i odbornik gosp. Vilim Dojković najavljuje predloge: O uređenju selskih pašnjaka, o ustanovljenju oficijelnih novčanih skrižaljki te o pozivu šumarskih stručnjaka u povjerenstvo za agrarnu reformu.

Zaključeno je, da se sutrašnjoj skupštini predlože na pretres predlozi gg. Grünwalda, Majera i Dojkovića; zatim od predloga g. Pleše samo oni, koji su prema preduzetnom prenumerivanju označeni sa brojevima 1—8, a od predloga g. Vaca oni pod 1. 2. i 4.; dočim onaj pod 3., zatim ostalih 5 predloga g. Pleše, te konačno predlog g. Bevelaqua, da se ne iznesu pred skupštinu i to iz slijedećih razloga:

Predlozi g. Pleše stoga ne, što se neki tiču predmeta, koji su već sadržani u objelodanjenom dnevnom redu, ili su istovjetni sa predlozima drugih predlagača.

Predlog g. Vaca pod točkom 3. stoga ne, što on nije ničim obrazložen i stoga postoji bojazan, da se tiče osobnih stvari, koje društvo niti je vlasno, a niti bi bilo kadro istražiti i prema njima zauzeti stanovište.

Konačno predlog g. Bevelaqua stoga ne, što predlog sadržaje razne tužbe, koje nisu dovoljno potkrepljene, a o kojima šumarsko društvo prema § 3. pravila nije vlasno raspravljati i o njima odlučivati.

Točka V.

Eventualni predlozi gg. odbornika.

Buduć predloga nije bilo, to je predsjedatelj zaključio sjednicu time, da će se ovaj zapisnik ovjerovati u slijedećoj sjednici.

Predsjedatelj:

Bona v. r.

Tajnik:

Kern v. r.

Dr. Đuro Nenadić.

Dragutin Trötzer.

Šumarska nastava.

Na kr. šumarskoj akademiji u Zagrebu upisano je u zimskom semestru školske godine 1918./19. 187 slušača.

„Udruženje jugoslavenskih šumarskih akademičara u Zagrebu.“ Klub šumarskih akademičara promjenio je svoje ime u gornje ime. Predsjednikom udruženja izabran je za ovu godinu stud. for. Roko Kovačević. Ujedno su promjenjene i neke točke bivših pravila.

Šumarsko-lovački kalendar 1919.

može se dobiti kod profesora Nenadića, Zagreb, Starčevićev trg 17.

Cijena 6 kruna.

Honoriranje članaka.

Za članke (rasprave) i ine sastavke (vijesti i crtice) u Šumar listu i Lug. vjestniku, plaća se u ime honorara po jednoj stranici

a) za izvorne sastavke 10 K;

b) za prevode 7 K; i

c) za prepisane stvari 4 K.

Povrh toga će se za one članke, koji su od osobite vrijednosti, u koje je sastavljač morao uložiti puno truda, te koji su u strukovnom i jezičnom pogledu tako dotjerani, da ih ne treba ništa, ili veoma malo ispravljati, — na predlog urednika društvenog časopisa, po društvenom upravljajućem odboru dopitati još posebna nagrada.

Uređuje prof. dr. Andrija Petračić.

Tiskara C. Albrecht, Zagreb.

SADRŽAJ.

	Strana
Izvešće i zapisnik o izvanrednoj glavnoj skupštini hrv.-slav. šumarskog društva	1—17
O postupku pri izradbi novog šumskog zakona. Predavanje i predlog Vilima Dojkovića kr. zem. šumarskog nadzornika u m.	18—26
Reorganizacija šumarstva. Predavanje i predlog Srečka Majera, kr. šumar. nadpovjerenika	26—35
Opažanja o prirodnom izlučivanju stabala u debljinske i vrijednosne razrede u hrastovim, bukovim i borovim sastojinama. Napisao prof. Dr. Andrija Petračić	35—40
Na Bjelolasici. Napisao: Zlatko Turkalj, kot. šumar	40—44
Agrarna reforma i naše šume. Priopćio S. Majer	44—54
Osobne vijesti: Imenovanja. — Umrli	54—56
Društvene vijesti: Dar literarnoj zakladi. — Zapisnik o odborskoj sjednici hrv.-slav. šumarskog društva, održavanoj 10 prosinca 1918	56—60
Zapisnik o odborskoj sjednici hrv.-slav. šumarskog društva, održavanoj 28. prosinca 1918.	60—63
Šumarska nastava	63
Šumarsko-lovački kalendar 1919.	63

Sadržaj „Lug. Vjesnika“.

Obavijest. — Društvene i osobne vijesti: Nova uprava Šumarskog društva. Imenovanja. Zaključni račun lugarske imovinske zaklade imovne općine ogulinske u godini 1918

